

TATA VÁROS

KÖRNYEZETVÉDELMI PROGRAMJA

2015 – 2020.

2017. június

KÉSZÍTETTE:

Tervezési, Szolgáltatási és Kereskedelmi Bt.

2890 Tata, Dobroszláv L. u. 34.

Tel/Fax: (34) 383-393 Mobil: (30) 247-0613

E-mail: euronaturbt@gmail.com

*

MEGBÍZÓ:

Tata Város Önkormányzata
2890 Tata, Kossuth tér 1.

Polgármester: **Michl József**
Jegyző: **dr. Kórosi Emőke**

*

FELELŐS TERVEZŐ:

Musicz László

*okl. építőmérnök – humánökológus
környezet- és természetvédelmi szakértő
SZTV, SZTjV, SzKV-vf, SzKV-hu, SZVV*

*

ADATSZOLGÁLTATÓKÉNT KÖZREMŰKÖDÖTT:

Győr-Moson-Sopron Megyei Kormányhivatal
Környezetvédelmi és Természetvédelmi Főosztály
9021 Győr, Árpád u. 28-32.

Vértesséki Vidéke Hulladékgazdálkodási Nonprofit Kft.
2800 Tatabánya, Győri út 23.

Északdunántúli Vízmű Zrt.
2800 Tatabánya, Sárberék 100.

*

**A TELEPÜLÉSI KÖRNYEZETVÉDELMI PROGRAM ELKÉSZÍTÉSÉHEZ
ALAPUL VETT NEMZETI ÉS MEGYEI DOKUMENTUMOK:**

**4. Nemzeti Környezetvédelmi Program
2015 – 2020**

27/2015. (VI. 17.) OGY határozattal elfogadva

**A biológiai sokféleség megőrzésének
2015 – 2020 közötti időszakra szóló nemzeti stratégiája**

28/2015. (VI. 17.) OGY határozattal elfogadva

**Komárom-Esztergom megye Környezetvédelmi Programja
2014 – 2020**

TARTALOM

1.	Településökológiai adottságok	5
2.	Jogszabályi környezet és közigazgatási gyakorlat	8
3.	A települési környezetvédelem társadalmi bázisa	12
4.	Épített környezet	16
5.	Köztisztasági helyzet és hulladékgazdálkodás	20
5.1.	Helyzetelemzés.....	20
5.2.	Nemzeti és megyei keretek.....	25
5.3.	Cselekvési terv	27
6.	Vízbázis- és vízminőségvédelem, szennyvízkezelés	28
6.1.	Helyzetelemzés.....	28
6.2.	Nemzeti és megyei keretek.....	31
6.3.	Cselekvési terv	33
7.	Levegőtisztaság-védelem	34
7.1.	Helyzetelemzés.....	34
7.2.	Nemzeti és megyei keretek.....	37
7.3.	Cselekvési terv	39
8.	Zaj- és rezgés elleni védelem	40
8.1.	Helyzetelemzés.....	40
8.2.	Nemzeti és megyei keretek.....	42
8.3.	Cselekvési terv	44
9.	Energiagazdálkodás	45
9.1.	Helyzetelemzés.....	45
9.2.	Nemzeti és megyei keretek.....	49
9.3.	Cselekvési terv	51
10.	Biológiai sokféleség megőrzése, természet- és tájvédelem	53
10.1.	Helyzetelemzés.....	53
10.2.	Nemzeti és megyei keretek.....	58
10.3.	Cselekvési terv	60

1. TELEPÜLÉSÖKOLÓGIAI ADOTTSÁGOK

Tata az „*Élő Vizek Városa*”, a „*Vadludak Városa*”, *Vízimalmok Városa*” tölti be a Bécs-Budapest közlekedési tengelyen a Gerecse Natúrpark „megállító kapu” szerepét. A Gerecse nyugati előterében elterülő, közel 25 ezer fős város régiós viszonylatban is jelentős turisztikai vonzerejével, természeti és építészeti látnivalóival, idegenforgalmi szerepkörével, több ezer fős vendéglátó és szállásférőhely kapacitásával, kulturális pezsgésével méltán tekinthető a régió egyik szervezőközpontjának.

Tata városa a Tata, Tóváros és Agostyán városrészeivel 3 pólusú településnek számít. Az előző két – egykoron önálló községnek számító és 1938-ban egyesített – városrész (Tóváros és Tata) a mintegy 600 éve kialakított Öreg-tó keleti és nyugati partján helyezkedik el, míg Agostyán a Gerecse hegyei között megbújó kicsiny falu, amelyet az 1980-as években csatoltak Tatához. Tatához közigazgatásilag 3 pusztához tartozik: Mária-, Diós- és Remetespuszta, mely utóbbi mára golfközponttá vált és egykori pusztai funkciója a múlté. Tata mintegy 800 éves történelme során többször volt város, legújabb kori várossá nyilvánítása 1954-ben történt.

Tata joggal tekinthető a Közép-Dunántúli Régió egyik természetvédelmi fellegrésének, hiszen területén egyaránt található nemzetközi jelentőségű és országos védettségű terület, de a városban nyilvánították helyi védetté Magyarországon a legtöbb természeti értéket is. A 220 hektáros Öreg-tó 1989 óta a Ramsari Egyezmény hatálya alá tartozó, Európa-hírű téli vízimadár-gyülekezőhely. E Ramsari-terület 2006-ban jelentősen bővült északi irányban és azóta már a Réti-halastavak, Fényes-fürdő és Ferencmajori-halastavak környéke is részét képezi. Az Öreg-tó az Által-ér vízgyűjtő egészére kiterjedő, széleskörű összefogás jelképévé vált. A városban található a szintén országhatárokon túl is ismert Kálvária-dombi Geológiai Múzeum, amely mintegy 200 millió évnyi földtörténet egyedülálló szépségű bemutató területe. Tatán hozták létre az ország első angolkertjét a Cseke-tó körül, és itt tört fel Magyarország egyik legbővizűbb karsztforrás csoportja. A naponta mintegy 250 ezer m³ kristálytiszt vizet adó források legjelentősebbje a Fényes-fürdőn fakadt. Az itt fakadt források 30 esztendei szünet után 2001-ben törtek ismét a felszínre. A városban több fa, fasor, park áll helyi védelem alatt.

A közigazgatásilag Tatához tartozó Agostyán neve a Bocsájtó-völgyi Arborétummal és a természetszerű gazdálkodás illetve környezeti nevelés fellegrésaként számon tartott közeli Ökofaluvá szinte egybeforrt. Ugyancsak Agostyán határában található az Árendás-patak völgye és a Tojás-hegy, mint helyi jelentőségű természetvédelmi területek.

Tata változatos adottságaira, természetvédelmi jelentőségére jellemző, hogy 7816 hektáros közigazgatási területének csaknem harmada országos védelem és/vagy Natura 2000 hatálya alatt áll. Itt található a Gerecsei Tájvédelmi Körzet 6 fokozottan védett területéből 2 is: Agostyáni Arborétum és a Száz-völgyi Erdőrezervátum.

Agrárökológiai szempontból a Tatai kistérség területének mintegy 4%-a (mintegy 1185 ha) minősül kedvezőtlen adottságú területnek (pl. 20% feletti lejtés miatt). Tata ilyen szempontból kevésbé érintett, területe kedvező adottságú.

Tata ökológiai adottságairól sokat elárulnak a művelési ágak vonatkozásában bekövetkezett változások. Ezek több évtized távlatában akár komoly méreteket is ölthetnek, de ha csak az elmúlt 12 évet nézzük, akkor is jellemző folyamatok következtek be. A város terjeszkedését is mutatja, hogy a művelésből kivett területek nagysága közel 47 hektárral nőtt! Ugyancsak

növekedett a gyepek kiterjedése is. Ezzel szemben a legnagyobb mértékben a szőlők és szántók nagysága csökkent (28 illetve 32 hektárral).

min. 12% lejtőszög

min. 17% lejtőszög

Forrás: MEPAR

A művelési ágak területi változása Tatán az elmúlt 12 évben

Művelési ág	Tata 2016	Agostyán 2016	Összesen 2004	Összesen 2016	Változás ha
Erdő	353.3783	432.1940	787.3614	785.5723	- 1.7891
Fásított terület	0.0493	0.0000	0.0000	0.0493	+ 0.0493
Gyep (legelő)	206.5931	137.9691	331.2798	344.5622	+13.2824
Gyep (rét)	79.4668	5.7009	85.0082	85.1677	+ 0.1595
Gyümölcsös	36.6760	3.3387	40.6339	40.0147	- 0.6192
Halastó	113.7579	0.0000	113.7579	113.7579	-
Kert	80.2458	9.8322	87.9680	90.0780	+ 2.1100
Kivett	2072.4188	197.7640	2223.4777	2270.1828	+46.7051
Nádas	13.0785	0.0000	13.0785	13.0785	-
Szántó	3770.6688	110.2352	3909.1953	3880.9040	-28.2913
Szőlő	170.1453	23.1660	225.1512	193.3113	-31.8399
Összesen	6896.4786	920.2001	7816.9119	7816.6787	

Forrás: www.takarnet.hu

Tata közigazgatási területe Google felvételen

2. JOGSZABÁLYI KÖRNYEZET ÉS KÖZIGAZGATÁSI GYAKORLAT

Tata – a legtöbb hasonló nagyságú városhoz hasonlóan – önálló környezetvédelmi munkatársat foglalkoztat. A környezetvédelmi és energetikai referens készíti elő a különböző környezet- és természetvédelmi vonatkozású illetve energetikai tárgyú helyi rendeleteket, szakhatósági állásfoglalásokat, egyéb ilyen tárgyú képviselő-testületi előterjesztéseket. Szervezi a városüzemeltetéssel összefüggő környezetvédelmi feladatokat, a közszolgáltatásokat és ugyancsak ő látja el a szakterülethez tartozó pályázati projektek végrehajtását.

Az állami illetékességi körbe tartozó zöldhatósági ügyeket 2016-ig a Győr-Moson-Sopron Megyei Kormányhivatal Környezetvédelmi és Természetvédelmi Főosztálya intézte, ezek 2017. január 1-től a Komárom-Esztergom Megyei Kormányhivatal illetékességébe tartoznak.

A környezetvédelmi program szempontjából releváns helyi rendeletek az alábbiak:

Rendelet száma	Tárgya
12/2002.(VI.01.)	az iparosított technológiával épült lakóépületek energiatakarékos korszerűsítésének, felújításának támogatásáról
38/2005. (XII.6.)	Tata Építési Szabályzatáról
19/2011. (V.30.)	Tata város építészeti és városszerkezeti értékeinek helyi védelméről
1/2012. (I.30.) <i>Módosítása:</i> 3/2017. (II.24.)	a természeti értékek védelméről és a természetvédelem helyi szabályairól
25/2013. (IX.30.)	az Új Széchenyi Terv –FÜTÉSKORSZERŰSÍTÉS – alprogram/2012 támogatására (Kódszám: ÚSZT-FÜTÉSKOR/2012) energiahatékonyság javítását célzó pályázatok önkormányzati támogatásáról
29/2013. (X.31.)	a háztartási szennyvíz begyűjtéséről
30/2013.(X.31.)	a települési hulladékkal kapcsolatos közszolgáltatás ellátásának és igénybevételeinek szabályairól
38/2013. (XII. 19.)	A településképi véleményezés, bejelentés és kötelezés helyi szabályairól
14/2014.(VI.2.)	a telekadóról
10/2015.(V.5.)	az építményadóról
19/2015. (IX.9.)	az avar és kerti hulladék szabadban történő égetéséről
26/2015. (XI.27.)	a talajterhelési díjról
7/2016. (II.25.)	a közterület-használat helyi szabályozásáról
7/2017. (III.30.)	Tata Város építészeti és városszerkezeti értékeinek helyi védelméről szóló 19/2011. (V.30.) önkormányzati rendelet rendelkezésének hatályon kívül helyezéséről

A hivatali apparátusban a különböző környezetvédelmi lakossági panaszok kivizsgálása a jegyző és a környezetvédelmi és energetikai referens feladata.

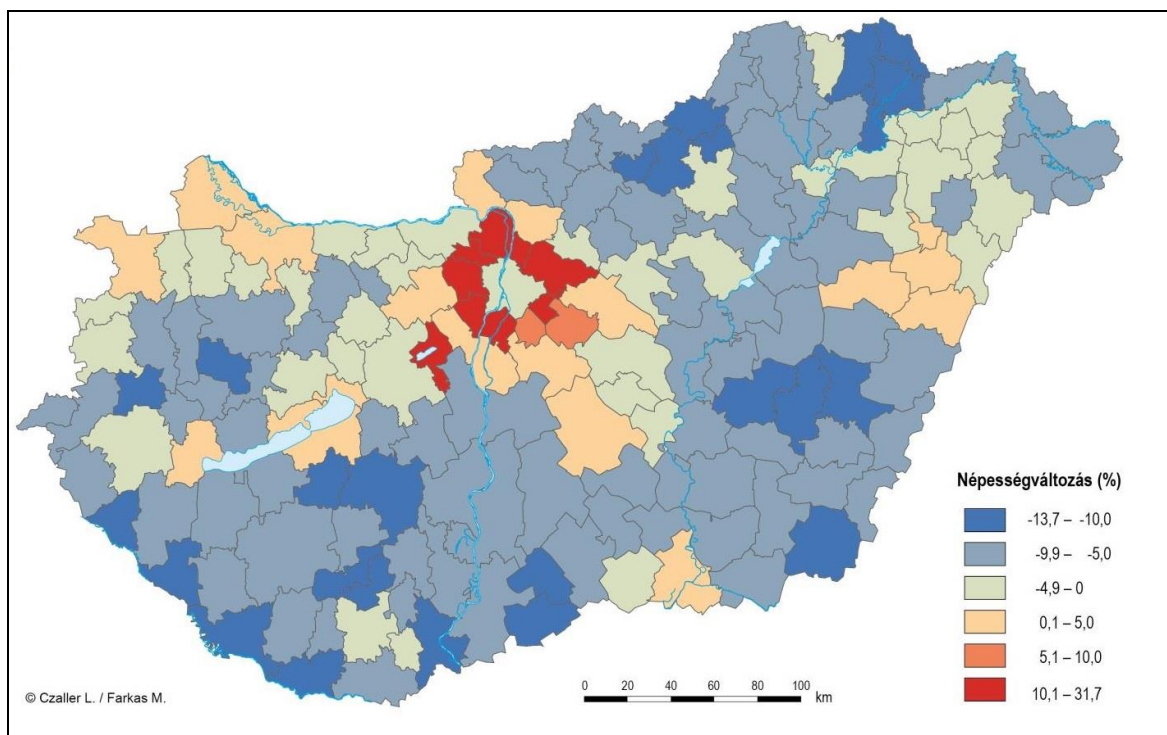
2010-2016 között környezetvédelmi bírság Tata területén jegyzői hatáskörben nem került kivetésre. Ugyanebben az időszakban az Észak-Dunántúli Környezetvédelmi és Természetvédelmi Felügyelőség (illetve a szervezeti változásokból adódóan a Győr-Moson-Sopron Megyei Kormányhivatal Környezetvédelmi és Természetvédelmi Főosztálya) több bírságot rótt ki. Az államigazgatás rendszerében a környezet- és természetvédelmi hatósági jogkör 2017. január 1-től a Komárom-Esztergom Megyei Kormányhivatal hatáskörébe került.

3. A TELEPÜLÉSI KÖRNYEZETVÉDELMELEMI TÁRSADALMI BÁZISA

Tata népessége az alábbiak szerint alakult az elmúlt 15 évben (www.ksh.hu):

Év	Lakónépesség [fő]
2001. január 1.	24.598
2005. január 1.	23.860
2011. január 1.	23.575
2015. január 1.	23.613

Tata népessége – a hasonló nagyságú hazai városokéhoz hasonlóan – az elmúlt másfél évtizedben kismértékben (4 %-kal) csökkent. Ez a csökkenés jóval kisebb mértékű volt, mint az ország túlnyomó részén bekövetkezett népességfogyás, mint ahogy a Tatai, Tatabányai, Komáromi és Esztergomi járások esetében is. Tata népességmegtartó ereje továbbra is stabilnak tekinthető.

Tatán és tágabb térségében több olyan civil szervezet is működik, amely tevékeny részese, alakítója, kezdeményezője a környezet- és természetvédelemmel kapcsolatos életnek.

Elsősorban az **Által-ér Szövetség, Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület, a Zöld Sziget Kör és a Száz Völgy Természetvédelmi Egyesület** említendő meg.

Ugyancsak fontos körülmény, hogy Tata határát – részben a Gerecsei Tájvédelmi Körzet (Agostyán) érintettsége révén, részben a Natura 2000 területek ellenőrzése kapcsán – a **Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság** szakemberei is rendszeresen kutatják, óvják, sokszor önkéntesek bevonásával. A környezet- és természetvédelem társadalmi bázisát növeli még a **Természetes Életmód Alapítvány** (Agostyán), **Gerecse Barlangkutató Egyesület** (Tatabánya) is. E szervezetek hatékonyabb bevonása Tata értékeinek megőrzésébe – megfelelő önkormányzati kezdeményezőkézség esetén – még számos lehetőséget rejt.

Tata alapító tagja az 1994-ben alakult **Által-ér Szövetségnek**, melynek egyik legfontosabb feladata a tatai Öreg-tó teljes rehabilitációjának előkészítése, de tevékenységével segíti a visszatérő tatai karsztforrásokkal összefüggő feladatokat, tudatformálást is, a környezeti nevelést és vidékfejlesztést is. Tata városa is alapítója volt 2013-ban a **Gerecse Natúrparknak**, mely 29 település összefogásával hivatott a Gerecse térségében újabb szervezőerőt képviselni a fenntartható gazdálkodás, ökoturizmus, környezeti nevelés, valamint a természeti és kulturális értékek megőrzése terén.

Víz Világnapi konferencia, 2014.

Tata városa is részese a 2017-ben megalakult megyei klímavédelmi platformnak

A felnőttképzés tekintetében említésre méltó a **Magyary Zoltán Népfőiskolai Társaság** tevékenysége, amely számos tatai résztvevőt mozgat meg a különböző kulturális (köztük zöld vonatkozású) előadások, képzések során.

A civil élet átfogó ernyőszervezete a **Tatai Civil Társulás**, melynek számos tatai egyesület is tagja. A **BorDó Ház** szintén évek óta jelentős közösségi szervező erőt képvisel. Rendszeresen szerepelnek zöld témájú előadások a **Fellner Jakab Kulturális Egyesület** és a **Városi Nyugdíjas Klub** éves programjaiban. A lakosság környezeti információkkal történő ellátásában fontos szerep hárul a **Polgármesteri Hivatalra**, valamint a **Képviselő-testület** tagjaira. Mindezekon túlmenően fontos szerepet látnak el a környezeti nevelésben a **Kuny Domokos Múzeum**, a **Móricz Zsigmond Városi Könyvtár**, a **Vaszary János Általános Iskola**, a **Kőkúti Általános Iskola** (tagintézményeikkel együtt), valamint a **Talentum Általános Iskola** is. A Kőkúti Iskolában 2015-től öko-osztály is működik, mely tanóráinak egy részét a szabadban, az Öreg-tónál, Réti-8-as tónál vagy a Fényes Tanösvényen tölti.

Vizes Élőhelyek Világnapja 2017. – Tatán került megrendezésre az országos központi ünnepség

A Tatán folyó környezet- és természetvédelmi tevékenység kiemelten fontos mozgatója az önkormányzat által létrehozott **Környezetvédelmi Alap**, mely évente mintegy 4 millió Ft nagyságrendben hirdet pályázatokat és biztosít támogatást a különböző értékörző tevékenységekhez, környezetvédelmi beruházásokhoz, oktatási, ismeretterjesztő programokhoz, táborokhoz, Tata szebbé, környezetudatosabbá tételéhez és a mindezekkel összefüggő médiumok működéséhez.

„Te ne dobd el” 2015-ben kiírt rajzpályázat nyertes diákjai

A 650 cm törzskörméretű Nagy Platán 2014-ben az Év Fája lett, 2015-ben pedig az európai mezőnyben 2. helyezést ért el

A környezet- és természetvédelem társadalmi bázisát különösen képes megnövelni **egy-egy jól szervezett akció** vagy esemény. Az Ökotárs Alapítvány által szervezett „Év Fája” vetélkedőn Tata az Öreg-tó partján álló 230 esztendő Nagy Platánnal nevezett be, majd –

rendkívül jól szervezett internetes szavazás során 2014-ben el is nyerte az országos első helyezett címet és képviselhette Magyarországot az Európai Év Fája vetélkedőn. Az európai versengésben végülis 53.487 szavazattal a 2. helyezést érte el, ami messze kiemelkedik a hasonló hazai címet elnyert fák sorában.

Ugyancsak meg kell említeni a különböző **városi stratégiák készítése során alkalmazott társadalmi fórumokat** is (pl. klímastratégia, szabályozási terv, Magyary Terv, Integrált Településfejlesztési Stratégia stb.). Szintén meg kell említeni a **Forrás Munkacsoportot**, mely rendszeresen (általában évente) megtartott ülésein tekinti át a visszatérő karsztforrásokkal kapcsolatos teendőket, problémákat, eredményeket. Ebben szintén több civil szervezet és szakmai szervezet is érintett.

Hasonlóan nagy népszerűségnek örvendő esemény a **Tatai Vadlúd Sokadalom**, amely 2001-től az ország legnagyobb természetvédelmi fesztiváljává nőtte ki magát a maga 15-20 ezer fős látogatószámával.

*A 2001 óta megrendezésre kerülő Tatai Vadlúd Sokadalom ma már
Tata „zöld városa” jellegének egyik meghatározó eseménye*

Tatán az elmúlt években a különböző **tanösvények, séta útvonalak** formájában is jelentős zöld infrastruktúráls fejlesztések történtek. Ezek közül kiemelkedik a 2015-ben átadott **Fényes Tanösvény**, amelynek évente több tízezer fizető látogatója van és amely az ország egyik legjobb adottságú, legszebb tanösvényének tekinthető. Szintén említésre méltó a **Réti-8-as tó** körül kialakított tanösvény, valamint az **Öreg-tó körül** létesített „Séta az ősi hullámok hátán” elnevezésű sétaút is, mely utóbbi mobil applikációs lehetőséggel is támogatott. Az

Által-ér völgyi kerékpárút mentén szintén létesült egy vezetőfüzettel működő tanösvény, mely Tata, Vértesszőlős és Tatabánya településeket köti össze. Mindezek mellett az **Angolkertben** kialakított sétaútvonal is fontos része a tatai tanösvény hálózatnak. A **Tatai Kálvária-domb Geológiai parkjában** szintén fontos rekonstrukcióra került sor 2015-ben: mintegy 5000 m² sziklafelületet tisztítottak meg az elmúlt évtizedek során ráakódott üledéktől, szennyeződéstől, törmeléktől és vált ismét vonzó turisztikai célponttá. A park látogatószáma évente mintegy 20 ezer fő.

A ma már országos léptékben is kiemelkedő jelentőségű tatai tanösvény hálózat legnépszerűbb tagja a Fényes Tanösvény

Fenti létesítmények, rendezvények rendkívül fontos szerepet töltenek be Tatán a társadalmi léptékű környezet- és természetvédelmi szemlélet alakításában.

4. ÉPÍTETT KÖRNYEZET

Az épített környezet vonatkozásában az elmúlt évek viszonylatában kiemelkedő jelentőségű a Kossuth tér 2015-ben történt felújítása, átalakítása és ennek részeként a középkori Szent Balázs templom régészeti feltárása.

A Kossuth tér a 2015-ben történt újjáépítést követően

Tata nem csak a természeti környezet, hanem az épített értékek vonatkozásában is egyedülálló adottságokkal és eredményekkel rendelkezik. A Képviselő-testület létrehozta a Települési Értéktár Bizottságot, mely 2014-ben alakult meg. A települési értéktár a települési önkormányzat területén fellelhető nemzeti értékek adatait tartalmazó gyűjtemény. Az értéktárba történő érték felvételét bárki kezdeményezheti írásban a magyar nemzeti értékek és a hungarikumok gondozásáról szóló 114/2013. (IV.16.) kormányrendelet 1. melléklete szerinti formanyomtatványon.

Tata közigazgatási területéről az alábbi értékek kerültek Komárom-Esztergom megye értéktárába:

- Agostyán, Ágoston-ligeti Ökofalu
- Által-ér völgyi kerékpárút (Vértesszőlőssel és Tatabányával közösen)
- Kristály Imperial Hotel
- Magyary Zoltán szakmai és tudományos munkássága
- Mikovinyi Sámuel Által-ér evezős emléktúra
- Német Nemzetiségi Múzeum
- Pálma Rendezvényház
- Tatai Angolpark
- Tatai Edzőtábor
- Tatai Minimarathon
- Tatai Patara 1579. Török kori Történelmi Fesztivál
- Tatai Vár és épített környezete

- Víz-Zene-Virág Fesztivál

Települési értékek közé emelték a városban található út menti kereszteket (5), az I. és II. világháborús emlékműveket, a Tatai Vadlúd Sokadalom rendezvényét.

Tata Város Önkormányzata a 2014-2019. közti ciklusra szóló gazdasági programjának alapját a „Magyary-terv 2.0” foglalja össze. A komplex városfejlesztési stratégiai dokumentum 7 fejezetének valójában mindegyikében felfedezhetők a városökológiai vonatkozású összefüggések, de a szigorúan vett környezet- és természetvédelemmel összefüggő javaslatai az alábbiak:

I. „Mikoviny Sámuel” Vizek és Zöldfelületek Program

- I/1. Tata, az élő vizek városa
- I/2. Tatai zöld táj

II. „Fellner Jakab” Településfejlesztési Program

- II/3. A megérkezés helyei, tematikus útvonalak
- II/7. A lakótelepek rehabilitációja, rekonstrukciója
- II/8. Tata közlekedésének rekonstrukciója, akadálymentesítése
- II/9. Városüzemeltetés és infrastruktúra-fejlesztés
- II/10. Bláthy Ottó energetikai program
- II/11. A fenntartható fejlődés biztosítása

III. Öveges József” Oktatási-, Kulturális-, Sport-, Család és Ifjúsági Program

- III/4. Helyi értékeink összegyűjtése, gondozása, támogatása

IV. „Esterházy” Gazdaságfejlesztési Program

- IV/3. Tata mező- és erdőgazdálkodásának fejlesztése
- IV/4. Tatai turizmusfejlesztési program

V. „Giesswein Sándor” Szolidaritási Program

- V/1. Szolidaritási és szociális program a tataiakért

VI. „Dr. Kiss István” Közigazgatás-fejlesztési Program

- VI/2. Szolgáltató önkormányzati közigazgatás
- VI/3. Városi kommunikáció fejlesztése

VII. A megvalósítás útja

- VII/1. Kitörési pontok, prioritások meghatározása
- VII/2. Tatai pénzügyi alapok

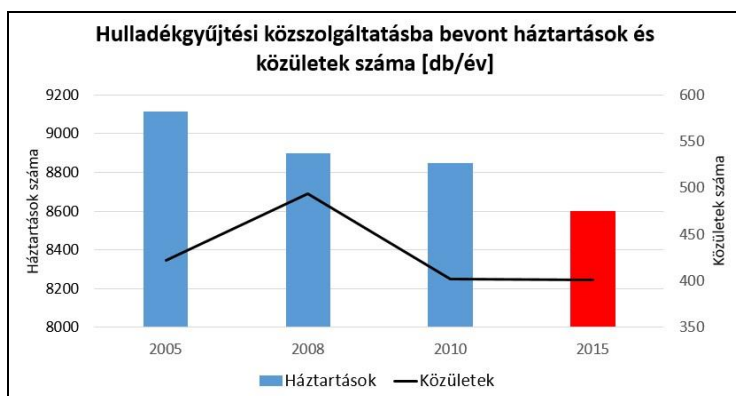

5. KÖZTISZTASÁGI HELYZET ÉS HULLADÉKGAZDÁLKODÁS

5.1. Helyzetelemzés

Tata a VERTIKÁL Közszolgáltató Nonprofit Zrt. regionális közsolgáltatási rendszeréhez tartozik (a Tatai Kistérségből Dunaalmás, Neszmély, Szomód és Tata választotta ezt a regionális szolgáltatási rendszert). A településen keletkező kommunális hulladék ennek megfelelően Polgárdiba kerül. A feladat ellátásába – kisebb volumenű és eszközigényű feladatok tekintetében – a közszolgáltató a városi tulajdonú Tatai Városgazda Nonprofit Kft-t is bevonja. Ez utóbbi cég feladatkörébe tartozik a városi közterületek tisztántartása, az illegális hulladéklerakók felszámolása, a zöldhulladékok szervezett begyűjtése, a zöldterületek tisztántartása és növényzetének gondozása.

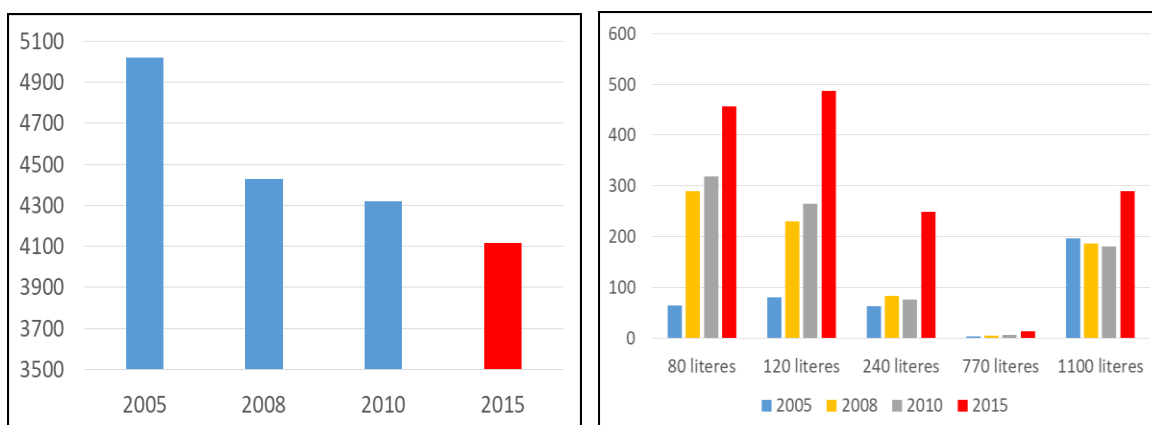
A település köztisztasági helyzete egyre rendezettebb képet mutat és az elmúlt években illegális lerakó már nem is alakult ki (ez nem kis részben a községben működő mezőőri szolgálatnak köszönhető). Még a Duna-Vértes Köze Társulás sikeres pályázatából valósulhatott meg 2014-re az egykori hulladéklerakó rekultivációja. A mintegy 6 hektáros rendezett füves terület fenntartását az önkormányzat végzi el.

Tatán 2015-ben 8602 háztartás és 402 közület állt szerződéses jogviszonyban a VERTIKÁL Zrt-vel.

A települési szilárd hulladék közsolgáltatásba bevont háztartások és közületek száma Tatán 2005-2010 között

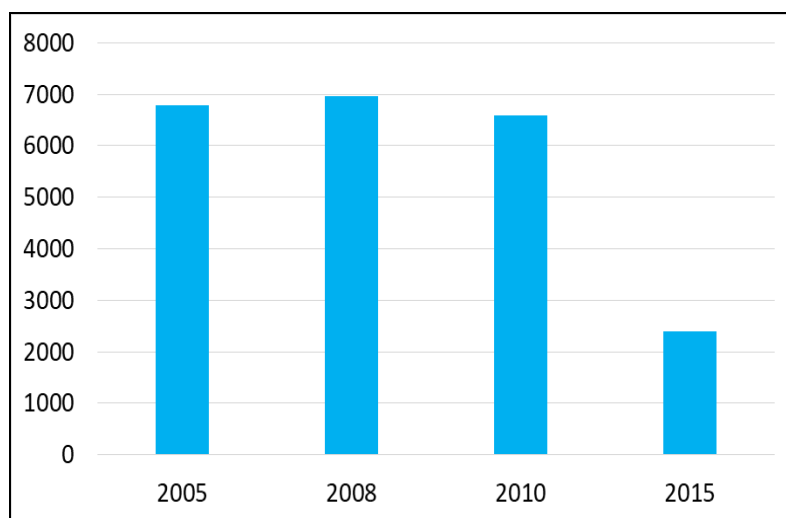
A szolgáltatást igénybevevő háztartások száma 10 év alatt mintegy 4%-kal csökkent, miközben a lakosság fogyatkozása ugyanezen időszak során csak 1%-os volt.

A hulladék közsolgáltatásban használt különböző gyűjtőedényzetek mennyiségének alakulása Tatán 2005-2015. között

A városban a „hagyományos” 110 literes gyűjtőedények mennyisége 2005-2015 között több, mint 900-zal csökkent, miközben az egyéb méretű (és esetleg kényelmesebb kialakítású) edények száma csaknem 1100-zal növekedett.

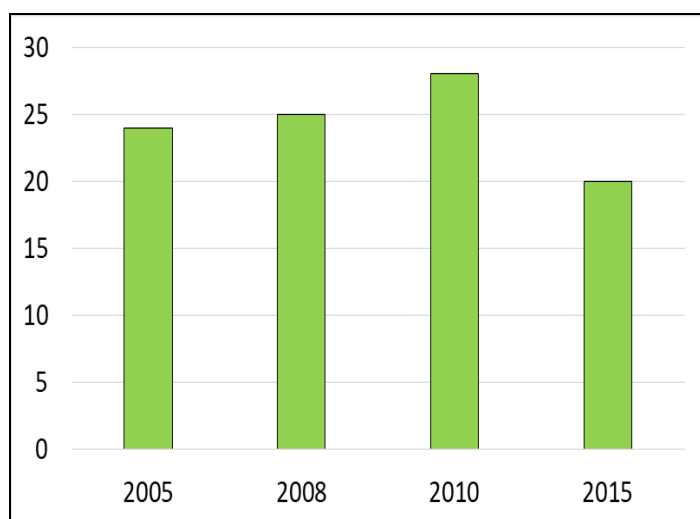
Az elmúlt évtizedben a következőképpen alakult a településről elszállított kommunális hulladék mennyisége:

Megjegyzés: A 2015. évi rendkívül alacsony érték feltehetően nyilvántartási hibából ered

*A begyűjtésre került kommunális hulladék mennyisége
Tatán 2005-2015 között (tonna/év)*

Tatán 2005 óta működnek szelektív hulladékgyűjtő szigetek, amelyeken évente több tonnányi papír, műanyag és üveghulladék került begyűjtésre. Az elmúlt években a város több pontján szűnt meg gyűjtősziget.

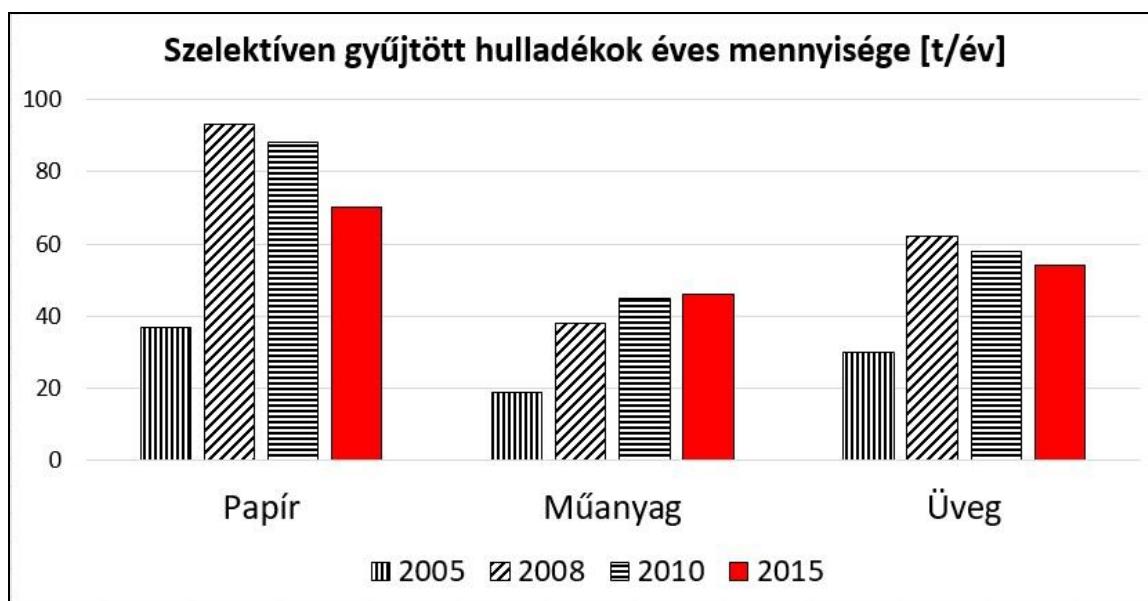

*Teljes frakciós szelektív gyűjtőszigetek száma
Tatán 2005-2015 között*

Ennek oka többnyire az volt, hogy a gyűjtőszigeteket sajnos több helyen használták vegyes kommunális hulladék lerakóként, számos esetben helyeztek el ott lomot. Ez mind városképi szempontból tartahatatlan volt, mind érthetően váltotta ki a közvetlen lakóközösség ellenérzését, így az önkormányzat a problémás helyzetű gyűjtőszigetek felszámolása mellett döntött.

A Tatán szelektíven begyűjtött hulladékok a papír és üveg vonatkozásában némi csökkenést mutatnak (a papírhulladék mennyisége 2008-tól az évi 93 tonnáról 70 tonnára csökkent, az üveghulladéké pedig az évi 62 tonnáról 54 tonnára mérséklődött), a szelektíven begyűjtött műanyag hulladék mennyisége azonban az elmúlt 8 esztendő alatt folyamatosan (immár, mintegy 46 tonnára) nőtt.

*A szelektíven begyűjtött és hasznosított hulladék mennyisége
Tatán 2005-2015. között*

Míg a 2005-2010 közötti időszakban még számos kisebb-nagyobb illegális hulladéklerakó volt található a város határában (leginkább a kiskertes és nyaralóövezetek közelében, valamint a városból kivezető utak mentén), addig napjainkra az illegális lerakók száma valamelyest csökkent, de némelyik nagysága sajnos jelentősen nőtt az elmúlt évek folyamán). A lerakóhelyek visszaszorulása annak köszönhető, hogy az önkormányzat néhány problémás helyszínről rendszeresen elszállította az odakerülő hulladékot és ezt a közterület-felügyelet is visszaellenőrizte. Egy idő után a „tilosban járók” megtanulták a rendet. A probléma leginkább ott nőtt meg, amelyekre kevesebb figyelem, kevesebb ellenőrzés irányult.

A legjelentősebb illegális hulladéklerakó a Grébics-hegyi homokbánya területén alakult ki. Ez a már kb. 10 éve is nagynak tekinthető lerakó annak ellenére nőtt tovább (kb. 200 m³-re), hogy egy időben a Városgazda Kft. bevezette a rendszeres (de sajnos nem mindig pontos és nem kellően hosszú ideig tartó) zsákos hulladékgyűjtést a környező zártkerti övezetben.

A város területén a Grébics-hegyi homokbányában alakult ki a legnagyobb illegális hulladéklerakó – felszámolása 2017-ben megkezdődött

A Baj határában felszámolt, rekultivált illegális hulladéklerakón az elmúlt 2 évben ismét nagy mennyiségben helyeznek el építési törmeléket és kommunális hulladékot is.

Az útmenti lerakóhelyek számának csökkenéséhez nagyban hozzájárult, hogy az önkormányzat – civil szervezetekkel, közösségekkel együttműködve – rendszeresen szervez hulladékgyűjtési akciót a Magyar Közút Nonprofit Zrt.-vel karöltve.

A Magyar Közút Nonprofit Zrt. (illetve Kht. elődje) 2006-tól szervez a Föld Napjához kapcsolódóan szemétygyűjtési akciókat az állami közutak mentén. Az akció igen sikeres, ahhoz Tatóról is egyre több közösség csatlakozik és az önkormányzat is egyre több figyelmet fordít rá.

A házhoz menő szelektív hulladékgyűjtés állami kötelezettség, annak 2016-ig történő bevezetését a hulladéktörvény tette kötelezővé. Tatán havonta egy alkalommal közlekedik a szelektív hulladékgyűjtő járat. A házhoz menő gyűjtés rendszerében a műanyag és papír hulladékot a ház elől, átlátszó zsákban szállítja el a szolgáltató. Az üveg hulladék szelektív gyűjtése nem megoldható házhoz menő módszerrel, így azt továbbra is a településen maradó üveggyűjtésre szolgáló gyűjtőkonténerben lehet elhelyezni (a szolgáltató törekszik arra, hogy

az üveg gyűjtésére szolgáló szelektív szigetek számát növelje). A házhoz menő szelektív hulladékgyűjtésnek nincs mennyiségi korlátja, A műanyag zsák elszállítását akkor tagadhatja meg a szolgáltató, ha az szennyezett, ha a szelektálás nem a megfelelő módon történt, a zsákokban más, oda nem tartozó, szennyezett vagy kommunális hulladék is található. Az ilyen esetekben a lakó számára tájékoztató levélben jelzik, miért utasították el a szelektív szállítást. A szelektív házhoz menő gyűjtés bevezetésével nem változott a szolgáltatás díja, az tartalmazza a házhoz menő szelektív, a zöldjárat és az évi egyszeri lomtalanítás költségét.

Agostyáni pillanatkép lomtalanítás idején

A VERTIKÁL Zrt, mint többségi önkormányzati tulajdonú nonprofit gazdasági társaság az Országos Környezetvédelmi és Természetvédelmi Főfelügyelőség által a 2013. évi CXXV. törvény szerint kiadott C/I. minősítési okirattal végzi tevékenységét. A hulladékgyűjtés és szállítás közszolgáltatási tevékenységet jelenleg 128 településen végzi a cég, több mint 168 ezer ingatlant és közel 412 ezer fős lakosságot kiszolgálva.

Az elmúlt években történt fejlesztések:

- Matrica bevezetése a település ingatlanhasználóinál (az edény méretét és a szolgáltatás igénybevételét jelzi)
- Kibővített fizetési módok (fehér csekk, stb.)

A főbb fejlesztési elképzelések:

- A lerakóra kerülő hulladék minél magasabb arányban történő hasznosítása;
- Az oroszlányi regionális hulladéklerakó bővítése (2015-ben benyújtásra került az engedélykérelem, az eljárás még folyamatban van;
- Az oroszlányi lerakóra kerülő kommunális hulladék biológiailag lebomló szervesanyag-tartalmát 2016. július 1-ig 35 %-ra kell csökkenteni (az 1995-ös mennyiséghez képest). Ez az előírás már 2014-re teljesült, akkor 32,2 %-os arányt

sikerült elérni (száraz tömegre vonatkoztatva). Az elkövetkező években ez várhatóan tovább fog csökkenni.

- Házhoz menő rendszerű lomtalanítás a teljes közszolgáltatási területen; (március 15. és december 15. között, az ingatlantulajdonossal személyesen, telefonon vagy e-mailben előre egyeztetett időpontban kerülne sor erre, egyszeri 1,5 m³ hulladékmennyiségben)
- Két kukás hulladékgyűjtési rendszer bevezetése;

Ez utóbbi kísérleti jelleggel 2014-ben és 2015-ben több településen bevezetésre került (pl. Pusztaszabolcs, Perkáta, Iváncsa, Polgárdi, Szabadbattyán, Alsónémedi, Taksony, Örkény, Ercsi). A régi hagyományos kukában a biológiailag lebomló hulladékok kerülnek elszállításra heti rendszerességgel. Az új, megkülönböztetett színű edényben pedig a szelektíven gyűjtött műanyag-, fém-, papír- és textilhulladék kerül elszállításra kétheti gyakorisággal. E rendszer bevezetése a szolgáltató és a lakosok értékelése szerint jelentősen növelte a hulladékgazdálkodási közszolgáltatás színvonalát, hatékonyságát és egyúttal biztosítja az európai uniós Hulladék Keretirányelvben és a Hulladéktörvényben meghatározott visszagyűjtési és hasznosítási arányok teljesíthetőségét. A szolgáltatást a lakosság 90%-a rendeltetésszerűen használja. Akik láthatóan vegyes kommunális hulladék gyűjtésére használják a megkülönböztetett edényzetet, értesítést kapnak és tőlük nem kerül elszállításra a hulladék.

A tapasztalatok azt is mutatják, hogy a lakosok kihasználják a rendelkezésükre álló nagyobb űrmértéket és alkalmanként átlagosan 5-10%-kal több hulladék kerül elszállításra ezekről a településekről, mint korábban. Tekintettel azonban arra, hogy a kétfelé szelektált hulladékok esetében a hasznosítás mindkét frakció esetében megvalósítható, a biológiailag lebomló hulladékok teljes köre komposztálásra kerül, a sárga fedelű edényzetben begyűjtött hulladékból pedig kiválogatást követően kb. 25% kerül hasznosító szervezetekhez, összességében pedig a településeken begyűjtött hulladék kb. 80%-a kerül hasznosításra.

A szerződéskötési illetve díjfizetési fegyelem az alábbiak szerint alakult Tatán illetve a Tatai Kistérség településein (2015. évi adatok):

Település	Felszólítások ill. adóhatóságnak behajtásra átadott ügyek száma (db)	Kintlévőségek összege (Ft)
Baj	34	506 774
Dunaalmás	24	469 351
Dunaszentmiklós	10	203 773
Kocs	92	2 083 145
Naszály	48	869 669
Neszmély	19	332 334
Szomód	17	316 172
Tardos	31	506 916
Vértessolna	8	203 863
Tata	77	1 416 425

Fentiek szerint Tatán a szerződéskötési illetve díjfizetési fegyelem az átlagosnál lényegesen jobbnak tekinthető.

Települési folyékony hulladék tekintetében Tatán a Tatai Városgazda Nonprofit Kft. látja el a közszolgáltatói feladatokat.

Ugyan nincs pontos adatunk a tatai ingatlanokról elszállított (szippantott) települési folyékony hulladék mennyiségéről, de az Északdunántúli Vízmű Zrt. Tatai Szennyvíztisztító Telepén és a másik legközelebbi (Szentgyörgypusztai) iszapkezelő telepen befogadott települési szennyvíz mennyisége az alábbiak szerint alakult az elmúlt 5 éves időszakban.

Iszapkezelő létesítmény	Befogadott szennyvíz [m³] 2010	Befogadott szennyvíz [m³] 2015
Tatai Szennyvíztisztító Telep	2 712	1 596
Szentgyörgypusztai iszapkezelő telep	8 050	5 349

A Tatai Szennyvíztisztító Telepre az alábbi szervezetek részéről történt folyékony hulladék beszállítás:

A Tatai telepre szennyvizet beszállító szervezet	Befogadott szennyvíz [m³] 2010	Befogadott szennyvíz [m³] 2015
VIKOM Trans Kft.	1701	50
Tatai Városgazda Nonprofit Kft.	457	745
Kommunális Szolgáltató Kft.	-	107
Gazdik Bt.	290	-
Terra-Városkút Kft.	174	614
Remondis Oroszlány Kft.	37	-
Ürményi Tibor Kft.	25	-
L & P Kft.	25	-
TOI-TOI Kft.	3	65
SWIETELSKY Kft.	-	15
Összesen	2 712	1 596

Látható, hogy mindkét térségbeli szennyvíz- és szennyvíziszap-kezelő létesítményben jelentősen csökkent a beszállított szippantott szennyvíz mennyisége (Tatán 41%-kal, Szentgyörgypusztán 34%-kal).

5.2. Nemzeti és megyei keretek

A **4. Nemzeti Környezetvédelmi Programban (2014-2020)** foglaltak szerint a keletkezett települési szilárd hulladék mennyiségének tekintetében az elmúlt években csökkenés figyelhető meg – ami részben a megváltozott fogyasztási szokásoknak köszönhető – de a hulladék mennyiségének nagyságrendje az uniós tagállamokhoz képest még mindig magas és hasznosítása alacsony szintű, továbbá a keletkezett hulladék kezelése sem felel meg a kor színvonalának, az elvárásoknak.

A megfogalmazott célok:

Települési szilárd hulladékok tekintetében

- Elkülönített hulladékgyűjtési rendszerek fejlesztése (2015-ig elkülönített hulladékgyűjtési rendszer létrehozása a háztartásokban képződő üveg-, fém-, műanyag- és papírhulladék vonatkozásában);
- Az újrahasználat és a hasznosítás növelése (2020-ig a háztartásokból származó, illetve az ahhoz hasonló papír-, fém-, műanyag-, és üveghulladék esetében az újrahasználatra való előkészítést és az újrafeldolgozást tömegében átlagosan minimum 50%-ra kell növelni);
- A környezeti szennyezések és a nyersanyag felhasználás csökkentése;
- A lerakással történő ártalmatlanítás arányának 40% alá csökkentése.

Építési-bontási hulladék tekintetében:

- Az építési-bontási hulladék hasznosítási arányának növelése (2020-ig a nem veszélyes építési-bontási hulladék újrahasználatra történő előkészítésének, újrafeldolgozásának és az egyéb, anyagában történő hasznosításának tömegében minimum 70%-ra növelése);
- Az építési-bontási hulladékok hulladéklerakóra jutásának elkerülése

Csomagolási hulladék:

- Az elkülönített gyűjtés, hasznosítás és anyagában történő hasznosítás növelése

Biológiailag lebomló hulladék:

- 2016. július 1-ig a hulladéklerakóba kerülő, biológiailag lebomló települési hulladék mennyiségét az 1995. évi szint 35%-ára szükséges csökkenteni;
- A hasznosítási kapacitások kiépítése, illetve fokozottabb kihasználása

Gumiabroncs hulladék

Hazánkban évente mintegy 35-40 ezer tonna gumiabroncs hulladék képződik, amelynek növekedése várható. A gumiabroncsok uniós lerakási tilalmának megfelelően a továbbiakban is biztosítani szükséges a gumiabroncs hulladék elkülönített gyűjtését és teljes mértékű hasznosítását.

- Az újrahasználat előnyben részesítése;
- A hulladékká vált gumiabroncsok teljes körű gyűjtése és anyagában való hasznosítása.

Veszélyes hulladék:

- A veszélyes hulladék keletkezésének megelőzése, a károsanyag-kibocsátás minimalizálása;
- A veszélyes hulladék gyűjtésének, hasznosításának fejlesztése;

- Az elem-, és akkumulátor hulladék 35%-os gyűjtése 2014-re. Az átvett, visszavett elemeket, illetve akkumulátorokat teljes egészében, de típustól függően 50-75%-os hatékonysággal kell újrafeldolgozni;
- Az elektromos és elektronikai berendezésekből származó hulladék esetében évente 4 kg/fő gyűjtése, illetve legkésőbb 2018-ra a gyűjtésnek el kell érnie a kibocsátott mennyiség 65%-át.
- 2014-re az összes hulladékká váló jármű tömegarányát tekintve az újrahasználat és hasznosítás együttes arányának a 95%-ot, ezen belül az anyagában történő hasznosításának a 85%-ot, az energetikai hasznosításának a 10%-ot kell elérnie.

A fenti hulladékgazdálkodási célok teljesülését hivatott segíteni a 2013. január 1-jével hatályba lépett a hulladékról szóló 2012. évi CLXXXV. törvény.

Komárom-Esztergom megye III. Környezetvédelmi Programja (2014-2020) szerint a megye települései a régióban megalakult három nagy hulladékgazdálkodási rendszer valamelyikéhez csatlakoztak: Duna – Vértes Köze Regionális Hulladékgazdálkodási Társuláshoz (44 település); Közép-Duna Vidéke Hulladékgazdálkodási Önkormányzati Társuláshoz (29 település); Győr Nagytérségi Hulladékgazdálkodási Önkormányzati Társuláshoz (3 település). A rendszer részei többek közt: tatabányai és oroszlányi regionális lerakók, melyek szabad kapacitásai már erősen korlátozottak, hamarosan megtelnek. A társulások keretében történt meg a korábban bezárt 29 db települési hulladéklerakó rekultivációja is. A szervezet hulladékgyűjtés minden településen megoldott (98%), melyen belül a szelektív hulladékok gyűjtésének növelése kiemelten fontos feladat. A települési szilárd hulladék mennyisége évről-évre csökken.

A megyében két vörösiszap tároló található: Almásfüzitőn/Dunaalmáson 7 (jórészt már rekultivált) kazetta, míg Neszmélyen 1 tározó. A Neszmély VIII. sz. völgyzárógátas tározó felszíne részben vízzel borított, a kiporzást locsolással gátolják meg. A tározó rekultivációja még várat magára, a kötelezés kiadása azonban megtörtént.

A 2020-ig terjedő megyei program az alábbi megyei specifikus és operatív célkitűzéseket határozta meg a települési hulladékgazdálkodás rendszerének fejlesztése tekintetében:

- A regionális begyűjtő-kezelő rendszerek továbbfejlesztése, a tatabányai és oroszlányi regionális lerakók kapacitáscsökkenésével jelentkező problémák kezelése, a rendszerek logisztikai működtetésének optimalizálása;
- A települési hulladékok keletkezésének megelőzése, csökkentése;
- Biológiai úton lebomló szerves hulladék elkülönített kezelése, komposztálása, helyi hasznosításának elősegítése;
- Szelektív hulladékgyűjtési rendszerek és hasznosító művek továbbfejlesztése, kiterjesztése. Közös, vagy városi szintű hulladékudvarok létesítési lehetőségeinek vizsgálata;
- A régi, felhagyott települési lerakók rekultivációjának befejezése;
- Települési folyékonyhulladék-kezelés korszerűsítése;
- Illegális lerakók keletkezésének megelőzése, felszámolása a települések környezetében

5.3. Cselekvési terv

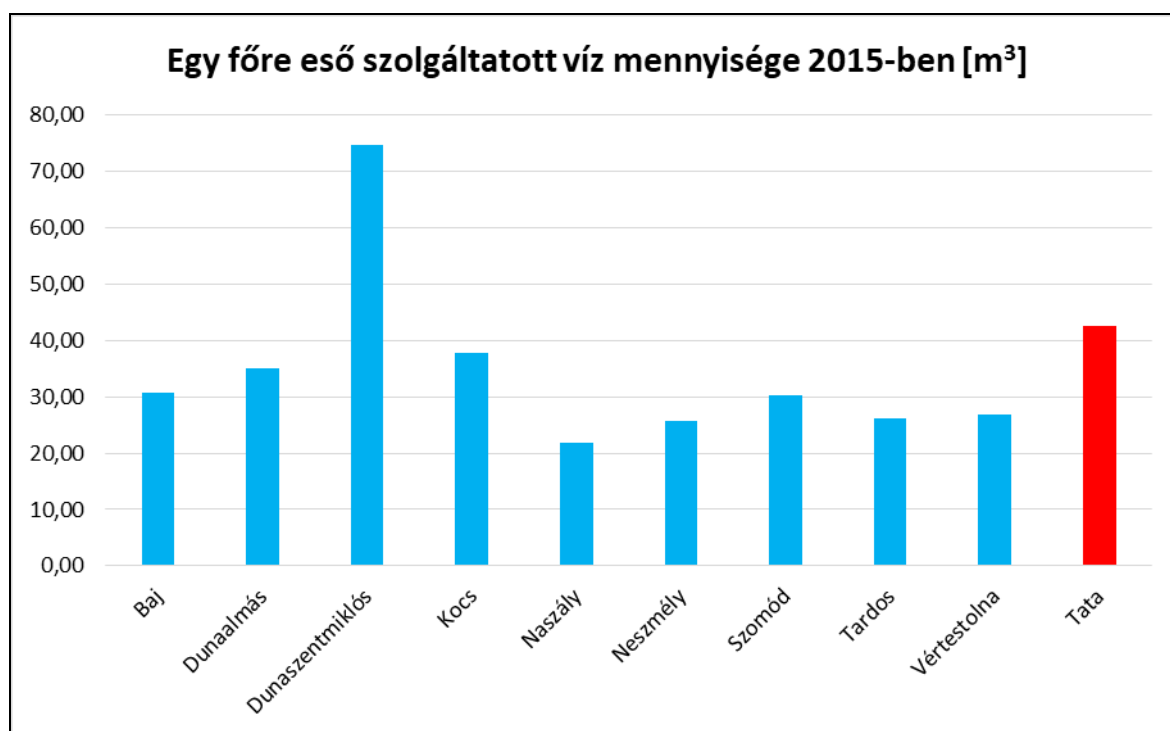
1. A települési szilárd hulladék hasznosítási arányának 50%-ra növelése, valamint a hulladékgyűjtés technikai korszerűsítése;
2. A települési szilárd hulladék közszolgáltatás hosszú távú városi érdekeinek áttekintése a regionális és országos keretek figyelembe vételével;
3. A város bel- és külterületén (főleg a Grébics-hegyi homokbányában és az Agostyáni út mentén) a legjelentősebb illegális hulladéklerakók felszámolásának aktív kezdeményezése és esetleges újabb lerakások kialakulásának megakadályozása rendszeres ellenőrzéssel (közterület-felügyelettel), tiltó táblák kihelyezésével;
4. A Pokker-dűlőn bezárt és rekultivált régi hulladéklerakó további monitorozása (figyelőkutak, esetleges lerakások);
5. A zöldhulladék gyűjtési-feldolgozási rendszerének technikai korszerűsítése;
6. Az évenkénti legalább egyszeri lomtalanítás fenntartása;
7. A gyepmesteri tevékenység során keletkező tetemek elszállítási rendszerének fenntartása, fejlesztése;
8. A kerékpárutak, közparkok, játszóterek rendszeres takarítása, a „Te Szedd” akció évenkénti megszervezése minél több civil szervezet, közösség bevonásával (szemléletformáló, közösségformáló jelleggel);
9. A közszolgáltatást igénybe nem vevő lakosok teljeskörű azonosítása, felszólítása, szankcionálása, az elmaradt díjak behajtása;
10. Közterületi hulladékgyűjtő edényzetek számának növelése, nem csak a turisztikai szempontból frekventált helyszíneken;
11. A hulladékgyűjtő szigetek fenntartása, rendszeres karbantartása, tisztán tartása, javítása;
12. A zöldhulladék gyűjtés („zöld járat”) további fejlesztése;
13. Hulladékudvar létrehozása a Városgazda NKft. Telephelyén vagy a házhoz menő lomtalanítás rendszerének bevezetése;
14. Kampany indítása a házi komposztálók elterjesztésére;

6. VÍZBÁZIS- ÉS VÍZMINŐSÉGVÉDELME, SZENNYVÍZKEZELÉS

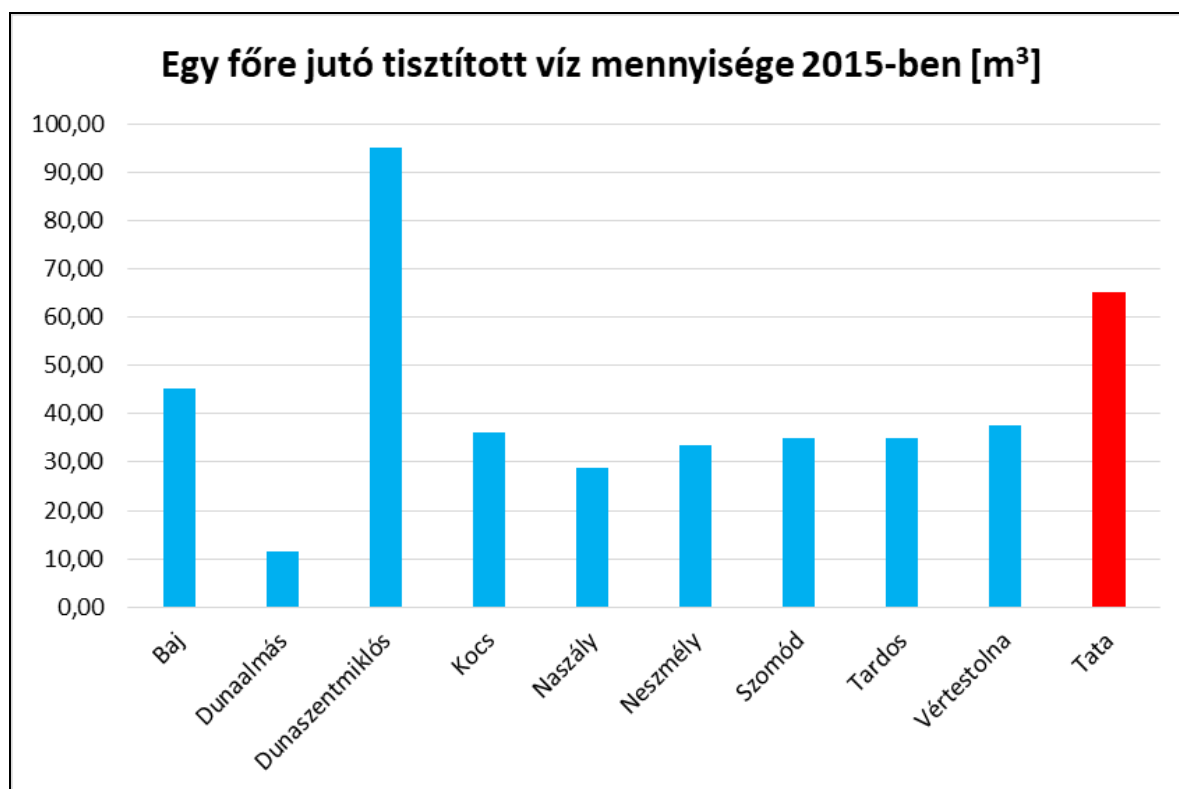
6.1. Helyzetelemzés

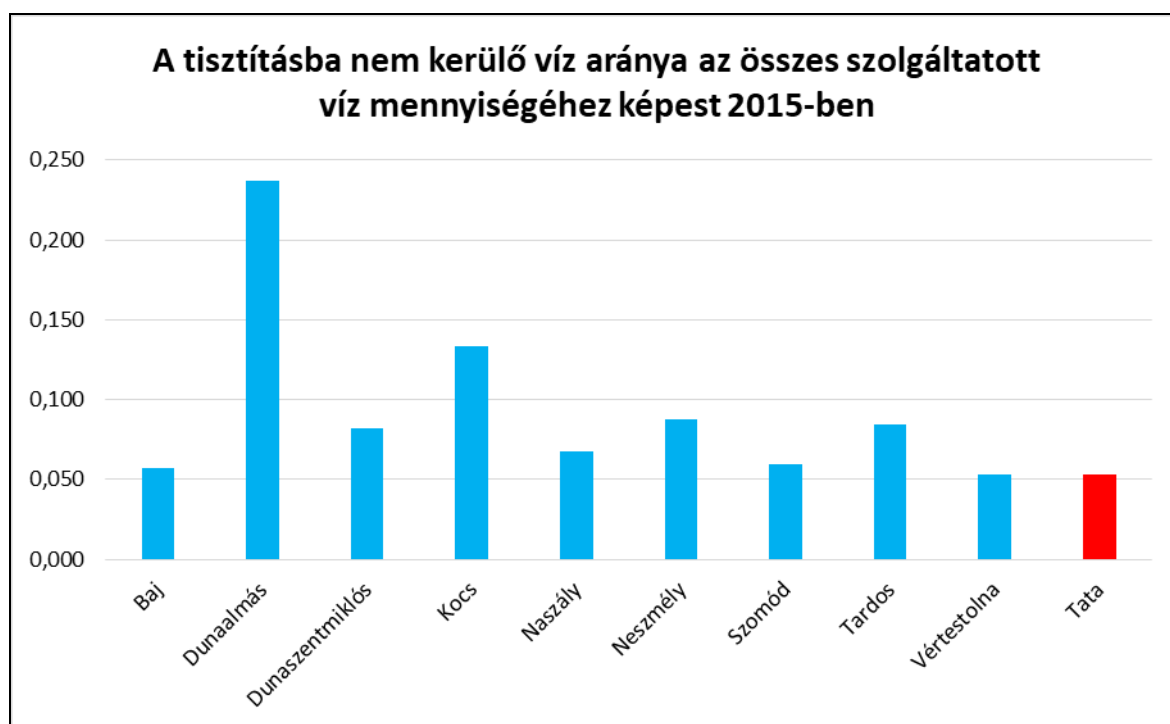
Tata és a Tatai kistérség települései (Kocs és Naszály kivételével) kiemelten érzékeny felszín alatti vízminőség-védelmi területen helyezkednek el. A Gerecse erősen karsztosodott mészkővidéke illetve a héregi, tarjáni, tardosi, tatai és dunaalmási vízbázisok a felszíni szennyeződések tekintetében speciális környezetvédelmi szabályozást tesznek szükségessé.

Ugyancsak vízbázis-védelmi szempontból lényeges körülmény, hogy a Tatai kistérség településeinek nagyobb része (Tata, Dunaalmás, Dunaszentmiklós, Neszmély, Tardos, Tata, Vérttestolna) egyúttal nitrátérzékeny területre is esik, ami a mezőgazdálkodási (trágyázási, tápanyag kijuttatási) gyakorlat vonatkozásában követel meg fokozott körületekintést.

Tata ivóvízellátása térségi vízbázisra (karsztvíz) épül. Az ÉDV Zrt. Víz- és Környezetvédelmi Laboratóriumának ivóvízvizsgálati eredményei a szolgáltatott ivóvíz minőségét az előírásoknak megfelelőnek tartják.

Tatán az összes szolgáltatott ivóvíz mennyisége évente valamivel 1 millió m³ körül alakul (bár a kistérség településeinek nagyobb részén valamelyest csökkent a szolgáltatott víz mennyisége, Tatán az elmúlt 5 év alatt 5 ezer m³-rel nőtt). A szennyvíztisztítás rendszerébe 2008-ban ennek 80 %-a került be, 2015-ben már 95 %. Ez kistérségi viszonylatban a legjobb aránynak tekinthető (Vértestolna mellett), ami a sérülékeny vízbázis megóvása szempontjából nem elhanyagolható szempont. Ez éves szinten 53 ezer m³ tisztítatlan vizet jelent (és 750 fogyasztási helyet).

Az egy főre eső szolgáltatott víz mennyisége 2015-ben Tataon az átlagosnál magasabb volt a kistérség többi településéhez képest (42,6 m³/fő/év, melyet csak a szintén fürdővel rendelkező Dunaszentmiklós adata halad meg).

Tatán az Agostyáni városrész a Gerecséből lefutó löszmélyutak, vízmosások révén fokozottan van kitéve a nagy intenzitású csapadékok okozta káros hatásoknak. A Neugebirtól lefutó utak jókarban tartása szinte állandó feladatot és kiadást igényel az önkormányzattól. A klímaváltozással együtt járó egyre hevesebb zivatarok következtében hirtelen levonuló nagyvizek hatásai sajnos egyre nehezebben kezelhetőek. A megfelelő vízelvezetés biztosítása a löszmélyutak keskeny szabályozási szélességében nem könnyű feladat. Ráadásul olyan műszaki megoldásra volna szükség, amely egyszerre volna képes a hirtelen lezúduló intenzív esőzések kártételeit kivédeni és ugyanakkor megoldást kínálni a szintén egyre gyakrabban fellépő tartós szárazság, aszály ellensúlyozására. A vizekkel való körültekintő gazdálkodás Tatán is alaposan átgondolt műszaki beavatkozásokat igényel. A lefutó csapadék visszatartására több záportározó kialakítása is javasolható (ezekkel ráadásul mérsékelhető a belterületre zúduló vizek káros hatása is).

Tata (és Agostyán, valamint Baj) szennyvizei a tatai szennyvíztisztító telepre kerülnek elvezetésre, így a szennyvíztisztítást érintő műszaki megoldásokat térségi szemlélettel szükséges megtervezni. A Bajon eredő Baji-vízfolyás a tatai Angolkert (történeti kert) részét

képező Cseke-tó fontos táplálója, így e vízfolyás megfelelő kezelése, tisztán tartása ökológiai szempontból is kiemelkedő feladat. Tata az Által-ér vízgyűjtőjén helyezkedik el, ezért az Által-ér Szövetség térségi vízminőségvédelmi programjában való részvétele továbbra is kulcsfontosságú.

6.2. Nemzeti és megyei keretek

A 4. Nemzeti Környezetvédelmi Programban (2014-2020) foglaltak szerint a 2. sz. stratégiai cél, a „Természeti értékek és erőforrások védelme, fenntartható használata”, illetve azon belül a „Vizeink védelme és fenntartható használata” stratégiai terület keretében kerültek megfogalmazásra a legfontosabb célkitűzések.

Megyei vonatkozásait is figyelembe véve, az országos célkitűzések közül kiemelendők a következők:

Vízgyűjtő-gazdálkodási tervezés és monitoring:

A felszíni és felszíni alatti víztestek jó állapotának elérése, a velük való hosszú távú és fenntartható gazdálkodás biztosítása. A Vízgyűjtő-gazdálkodási Terv megvalósítása a vizek jó állapotának elérése érdekében. A vizek mennyiségi és minőségi állapotának nyomon követése az intézkedési programok hatékonyságának ellenőrzése és felülvizsgálatának megalapozása, valamint a társadalom tájékoztatása céljából.

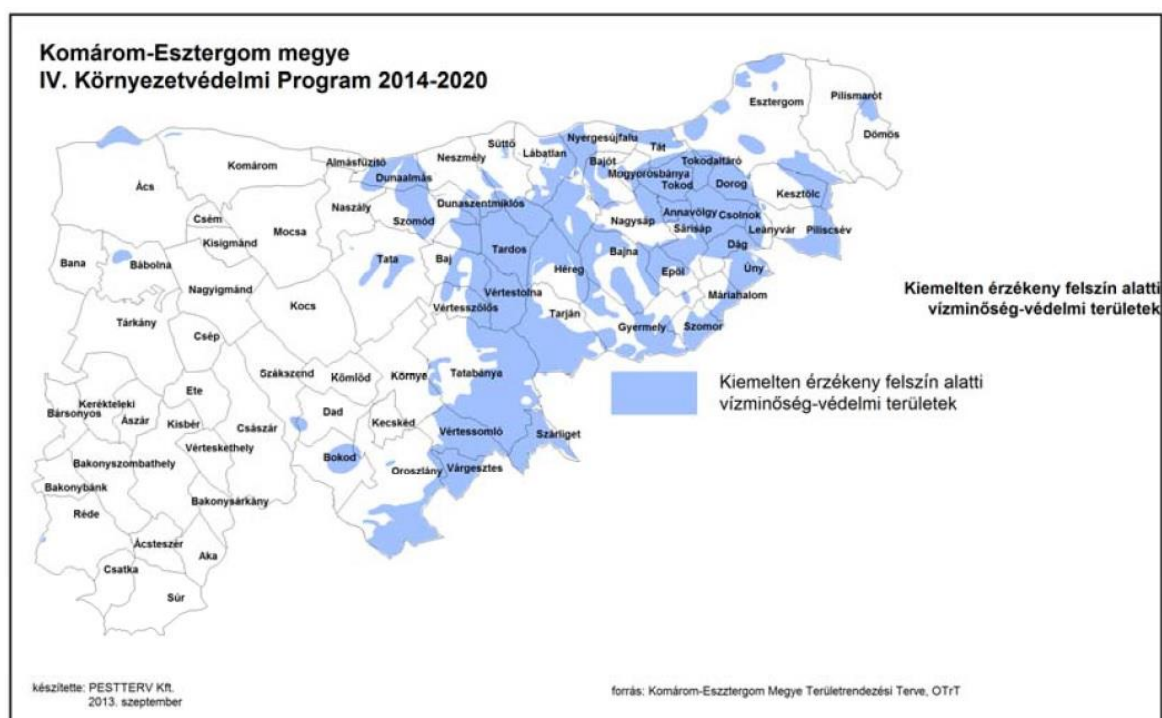
Stratégiai vízkészletek megőrzése (vízbázis-védelem, nitrát érzékeny területek):

A vízkészletek mennyiségi és minőségi védelme (az ésszerű és takarékos vízhasználat elterjesztése, a vizek szennyezőanyag terhelésének csökkentése). A sérülékeny földtani környezetű ivóvízbázisok védelme és az Ivóvízbázis-védelmi beruházási célprogram befejezése. A vizek mezőgazdasági eredetű nitrát szennyezésének csökkentése, a helyes mezőgazdasági gyakorlatra vonatkozó követelmények alkalmazása (a trágyatárolókra, hígtrágya tárolókra és istállótrágyára vonatkozó eltérő határidők betartásával).

Területi vízgazdálkodás:

A vizek többletéből vagy hiányából eredő káros hatások csökkentése, megelőzése. A vízviSSzatartás, -tározás fejlesztése, illetve az árvízvédelmi védkéesség megtartása, különös tekintettel a klímaváltozás következtében várható szélsőséges vízjárásra. Az ár- és belvizek, illetve aszályok hatásának mérséklése a „jó állapot”, mint célkitűzés figyelembevételével.

Komárom-Esztergom megye III. Környezetvédelmi Programja (2014-2020) szerint a település teljes közigazgatási területe felszíni szennyeződésre erősen érzékenynek számít, erősen karsztosodott (néhol teljesen nyílt) mészkőterület. A 27/2004. (XII.25.) KvVM rendelet a felszín alatti víz állapota szempontjából fokozottan érzékeny települések kategóriájába sorolja.

A Tatabányán folytatott évszázados bányászati tevékenység felhagyásával a Dunántúli-középhegység területén folyamatosan emelkedő karsztvízre veszélyt jelentő szennyezőforrás a község területén nem ismert, a szennyvízcsatorna-rendszer szinte teljes mértékben kiépített. Ugyancsak fontos tényező az EU nitrát-direktívája is, amely szigorú keretek közé szorítja a talajt és a vizeket terhelő nitráttartalmú anyagok kibocsátását.

A vizek mezőgazdasági eredetű nitrátszennyezéssel szembeni védelméről szóló 59/2008. (IV.29.) FVM rendeletben meghatározott „helyes mezőgazdasági gyakorlat” szabályainak megtartása állattartó épület tervezésénél, mezőgazdasági tevékenység folytatása során nitrátérzékeny területeken (így Tata területén is) kötelező, egyéb területeken környezetvédelmi szempontokra tekintettel ajánlott. A nitrátérzékeny területek MEPAR blokk szintű lehatárolása (korábban települési szinten volt meghatározva) a 43/2007. (VI.1.) FVM rendeletben jelent meg.

Az Országos Vízügytő-gazdálkodási Terv célkitűzései szerint 2015-re el kell érni a 92% feletti rákötési arányt valamennyi közcsonnával ellátott településen. A megye ebből a szempontból igen jól áll az országos átlaghoz képest: a 2010-es KSH adatok szerint a megye lakásainak 80,3%-a rákötött a hálózatra, míg az országos arány mindössze 72,5% (Tatán ez az arány már 95%).

Esetenként előfordulhat, hogy heves esőzések alkalmával a csapadékvízvezető rendszer nem képes a lezúduló csapadékot teljes mértékben elvezetni és ilyenkor a zárt szennyvízcsatorna hálózatba kerülve „túlcsordulást” okozhat, a kevert szennyvíz pedig a csatornaszemeken keresztül a szomszédos kertekbe vagy közterületekre folyhat. A fertőző mikrobiológiai ágenseket tartalmazó szennyezett víz potenciális járványveszélyt rejt.

Az önkormányzati intézkedéseknek elsősorban a vízbázis-védelmi és a területi vízgazdálkodási célok eléréséhez kell kapcsolódniuk:

- A sérülékeny üzemelő vízbázist érintő, még meg nem kezdett vízbázis diagnosztikai beruházások megvalósítása és a vízbázisok biztonságba helyezése. Ezen feladatokat az önkormányzatok a (regionális) vízművekkel együttműködve tudják megvalósítani.
- A belterületi vízrendezésekkel a csúcsidejű víztöbbletek által okozott károk csökkentése és a vízhiányos időszakokban fontos vízkészletek helyben-tartása.
- Az ivóvízminőség-javítási beruházások előkészítése és megvalósítása. A víziközmű szolgáltatóval együttműködve üzemeltetési koncepció és felújítási ütemterv kidolgozása és végrehajtása.
- A szennyvízelvezetés és –tisztítás, szennyvíziszap kezelés, hasznosítása terén a célok megvalósítása érdekében új szennyvízkezelő- és elvezető rendszerek építése, meglévő szennyvízkezelő- és elvezető rendszerek fejlesztése és bővítése a 2000 LE feletti agglomerációkban. Közreműködés a Szennyvíz Program végrehajtásában, a szükséges beruházások megvalósítása. A lakások csatornabekötésének ösztönzése.
- A nem közművel összegyűjtött háztartási szennyvíz kezelésére kötelezően ellátandó és igénybe veendő közszolgáltatás szervezése és fenntartása, az ártalommentes elhelyezést biztosító előkezelő és fogadó létesítmények kialakítása.
- Települési szennyvíziszap kezelési és elhelyezési tervek kidolgozása.

6.3. Cselekvési terv

1. A szennyvízcsatorna-hálózatra történő további rákötések szorgalmazása (az ÉDV Zrt-vel együttműködve lakossági kampány formájában), a még mindig 750 szennyvízcsatornázás nélküli fogyasztási hely mennyiségének további csökkentése érdekében (a vízfelhasználás tekintetében az 5% csatornázatlansági arány lehetőség szerinti további csökkentése);
2. A klímaváltozással is mindinkább előtérbe kerülő vízrendezési munkálatok elvégzése, a Gerecse felől lefutó eróziós löszölgyek mentén (Agostyán) a nagy intenzitású csapadékok visszatartásának vizsgálata (víztározók lehetőségének vizsgálata);
3. A település területén a még rendezetlen trágyatárolók számba vétele, szükség esetén felülvizsgálatuk kezdeményezése;
4. Turisztikai célokat szolgáló további ivókutak létesítése a városközpontban illetve a Agostyánban (zarándok- illetve turistaút mentén);
5. a hosszú távon várhatóan csatornázatlanul maradó ingatlanok felmérése, itt az egyedi tisztító berendezések lehetőségének megvizsgálása;
6. Az ismert szennyezőforrások felszámolása, a környezetterhelés csökkenése;
7. A kevésbé vízigényes technológiákra való átállás elősegítése, a vízigény csökkentése;
8. Az Által-ér tatai szakaszán a vízminőség megőrzése, a városi szennyezések csökkentése, a vízfolyások mentének rendszeres kaszálása, esetleges szennyezőforrások megszüntetése;

9. További tőrehabilitációk (Öreg-tó II. ütem, Réti-tavak II. ütem). Iszapvizsgálat és vízjogi engedélyezési tervek, környezeti hatástanulmány elkészítése;
10. A tatai karsztforrások által veszélyeztetett lakóterületeken a vízelvezetés feltételeinek további korszerűsítése;
11. A forrásvisszatérésből adódó műszaki problémák megfelelő kezelése érdekében további állami szerepvállalás kezdeményezése;
12. A tatai vízbázisra építve a vízhasznosítás legkülönbözőbb módozatainak előkészítése (a feltörő és elfolyó forrásvizek minél nagyobb arányú kihasználása);
13. A tatai karszt-, réteg- és talajvízkutak kataszterének elkészítése a Kormányhivatallal, vízügyi hatósággal együttműködve;
14. A Vár területéről elfolyó karsztforrások turistalátványossággá alakítása;
15. A római kori vízvezeték (aqueduct) nyomvonalának rekonstruálása (Múzeummal együttműködve) és jelképes turisztikai látványosság kialakításának vizsgálata (jelképes rövid szakasz felépítése);
16. A Cseke-tó mederkotrásának előkészítése (iszap mennyiségi-minőségi vizsgálata);
17. Malom-árok stabil vízelvezető és vízmegtartó szerepének kialakítása (mederburkolatok, vízlépcsők, látványelemek);
18. A 20 legjelentősebb csatornázatlan fogyasztási hely közcsontrára kötésének kezdeményezése;
19. A települési folyékony hulladék közszolgáltatás feltételeinek korszerűsítése;
20. Tanulmányterv és vízjogi engedélyezési tervek elkészítése a Fényes-források hőhasznosítására;
21. Az Öreg-tavi fürdőzés lehetőségek szerint szabályozottá tétele (napozásra, fürdőzésre ajánlott szakaszok kijelölése, mobil illemhelyek kihelyezése, a fürdőzés rendjének bevezetése);
22. A klímaváltozás vízvédelmi és vízelvezetési vonatkozásainak áttekintése;

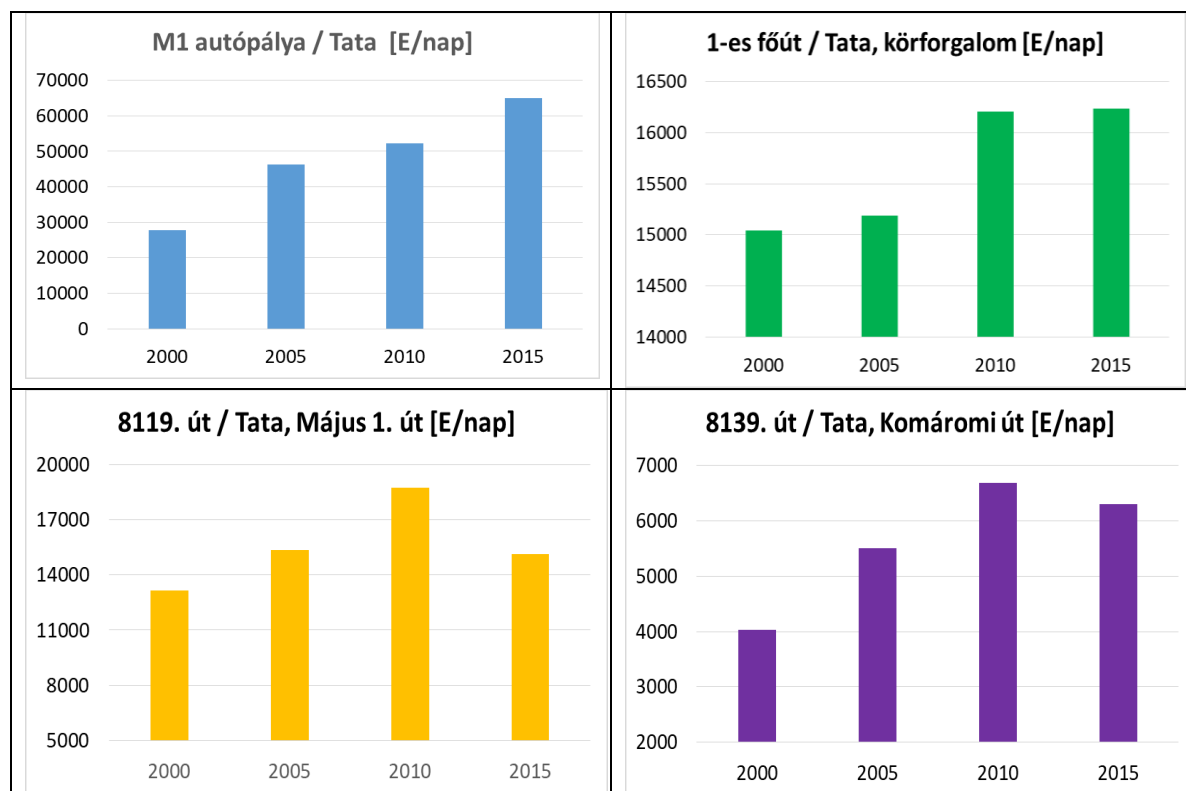
7. LEVEGŐTISZTASÁG-VÉDELEM

7.1. Helyzetelemzés

Levegőtisztaság-védelem vonatkozásában Tata az elmúlt években is jó adottságú településnek számított.

Tata a 4/2002. (X.7.) KvVM rendelet értelmében a Komárom-Tatabánya-Esztergom légszennyezettségi zónába tartozik, ami alapján a kén-dioxid E, szén-monoxid F, nitrogén-dioxid C, szilárd D, a benzol pedig E kategóriába sorolt. A Győr-Moson-Sopron Megyei Kormányhivatal Környezetvédelmi és Természetvédelmi Főosztályának adatszolgáltatása szerint Tata háttérszennyezettségében számolni kell a Duna menti agglomeráció illetve a Tatai-medence hatásaival.

E légszennyezettségi zónába sorolás fokozott körütekintést tesz szükségessé az ipari, mezőgazdasági és közlekedési eredetű légszennyezettség csökkentése terén. A közlekedési eredetű légszennyezettség – a forgalmi adatok növekedésével arányosan – egyre jelentősebb méreteket ölt Tatán.

A Tatát érintő főbb útvonalak forgalmi adatai 2000-2015 időközében

A város határában elhaladó M1-es autópálya napi forgalma az elmúlt 15 esztendő alatt 2,3-szorosára nőtt. Az 1-es főút városközponti szakaszán áthaladó gépjármű forgalom ugyanezen időszak során napi 1200 egységjárművel növekedett!

A 8119 jelű út (Környei út, Május 1. út) napi forgalma jelenleg közel 2000 gépjárművel több, mint 15 éve (úgy, hogy 2010-hez képest még visszaesés is történt). A 8139 jelű út (Komáromi út) forgalmi terhelése 15 év alatt több, mint másfélszeresére nőtt (4000-ról 6300 E/nap-ra), csakúgy, mint az 1128 jelű úté (Agostyáni út).

Az 1-es út Tatát keletről elkerülő koncepciója az elmúlt években elvetésre került. A nyugati gyűrű egy szakasza (az ipari park feltáró útjaként) kiépült és folytatása is várható.

Kíváncsún lenne a hivatásforgalomban illetve a turisztikai forgalomban is a tömegközlekedési formák (vasút, autóbusz) illetve kerékpár minél hatékonyabb igénybevétele, elősegítése. Az elmúlt években megépült Átal-ér völgyi kerékpárút fontos lépés volt ebben a tekintetben, de a Biatorbágy-Tata vasútvonal középtávon várható korszerűsítéséhez Tatán is további infrastruktúrafejlesztéseket szükséges kapcsolni (P+R).

A mezőgazdasági eredetű bűzhatás főként a város határában történő hígtrágya-kijuttatás révén váltott ki lakossági panaszokat az elmúlt években, állattartásból eredő konkrét panasz nem merült fel.

Az állattartásból eredő esetleges bűzhatás miatt a polgármesteri hivatalhoz panasszal nem fordultak.

A lakások mintegy háromnegyede gázfűtésű, így az egyedi tüzelőberendezések okozta környezetterhelés a korábbi töredékére csökkent. Az Észak-Dunántúli Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség hatáskörébe tartozó nagyobb teljesítményű tüzelőberendezések esetében légszennyezési bírság kivetésére az elmúlt években nem került sor.

A „gáz-program” révén a kén-dioxid koncentrációja Tatán is töredékére csökkent (ahol mérési eredmények rendelkezésre állnak, ott mintegy 90%-os csökkenésről tanúskodnak), míg a nitrogén-dioxid esetében a téli félévben mindössze 20%-os koncentrációcsökkenés következett be, de a nyári félévben szinte változatlan az átlagimmisszió. Ez elsősorban a jelentős nitrogénkibocsátó gépjárműforgalom megnövekedésének – kisebb részben a fűtési mód jellemzően földgáz üzeműre történt átállásának – következménye.

A parlagfű fertőzöttség Tatán nem tekinthető jelentősnek, a belterületen jegyzői hatáskörben évente 10-12 felszólítás válik szükségessé az ingatlanok gyommentesítése tárgyában, míg a külterületen kb. 10 hasonló felszólítással él a Kormányhivatal.

7.2. Nemzeti és megyei keretek

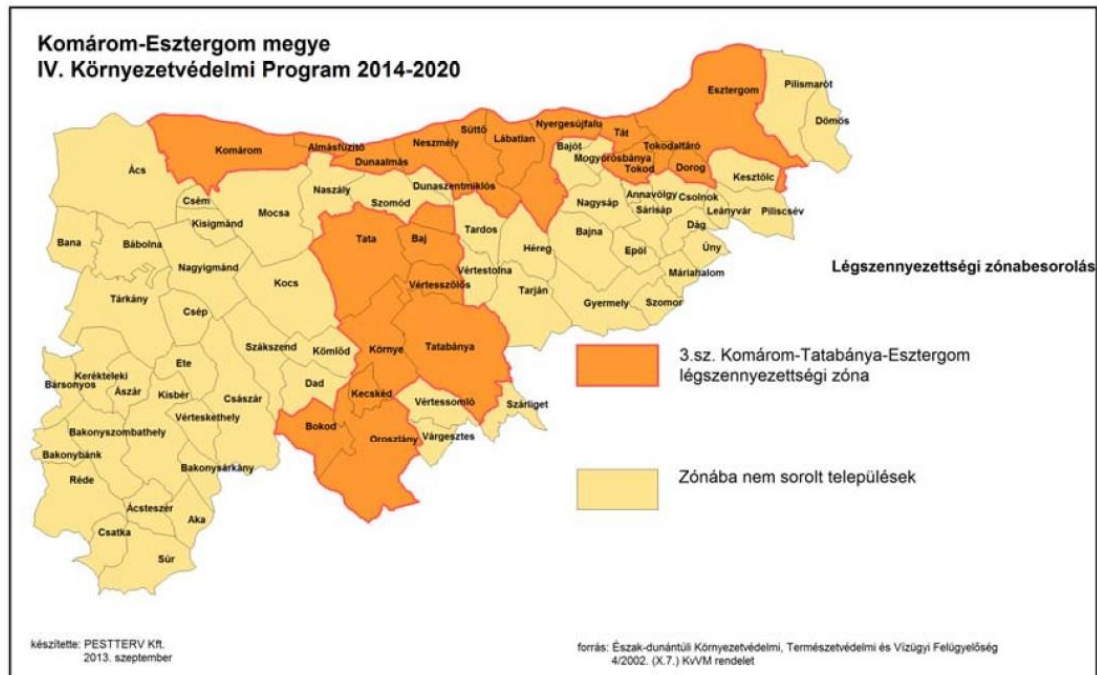
A **4. Nemzeti Környezetvédelmi Programban (2014-2020)** foglaltak szerint a levegő védelméről szóló 306/2010.(XII.23.) Korm. rendelet előírásai szerinti levegőminőségi terv készítése folyamatban van a zónákra vonatkozóan, amelyhez az Intézkedési Programot felül kell vizsgálni a települések, szakhatóságok bevonásával.

Komárom-Esztergom megye III. Környezetvédelmi Programja (2014-2020) szerint jelenleg nincs olyan, az egész megyét lefedő mérőhálózat, amely a jellemző és speciális szennyezőanyagok vonatkozásában egyaránt megbízható és pontos képet adna a megye térségeinek levegőminőségéről és annak változásáról. A levegőminőség mérő hálózatot 2002. évtől kezdődően a Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőségek működtetik. Az objektív feltételek a mai napig nem javultak, további mérőpontok telepítésére sem került sor, az Országos Légszennyezettségi Mérőhálózat keretében korábban 4 folyamatos (automata) mérőállomás működött a megyében (Tatabánya 2, Dorog és Esztergom), amelyek közül az elmúlt években már csak kettő szolgáltatott adatokat (Tatabánya, Esztergom). Szükséges lenne a mérőhálózat fejlesztése, a mért komponensek körének szélesítése.

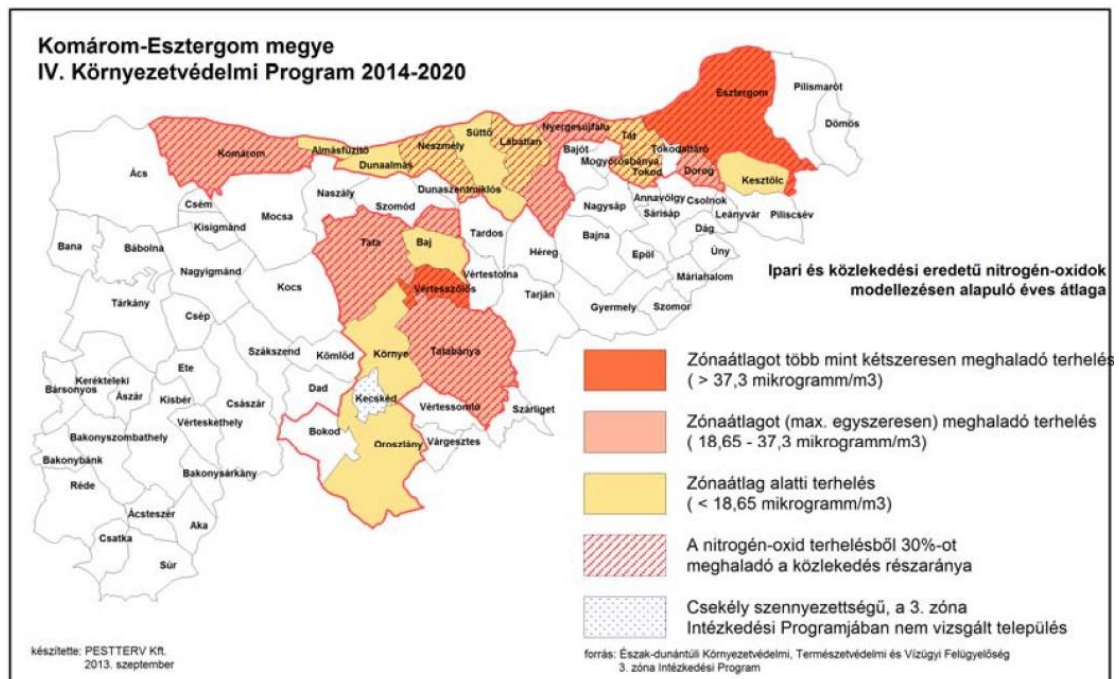
A levegőterheltségi szint a megyében csökkenő tendenciát mutat, ami elsősorban az ipari eredetű légszennyező anyag kibocsátásra vezethető vissza. Az elmúlt 20 évben számos légszennyező forrásként nyilvántartott ipari létesítmény szüntette meg tevékenységét, ill. sok

KÖRNYEZETVÉDELMI PROGRAMJA 2015 - 2020

üzem korszerűbb technológiára állt át, ami jelentősen csökkentette a korábbi légszennyező kibocsátásokat.

A 3.sz. Komárom - Tatabánya - Esztergom légszennyezettségi zónába a megye 20 települése tartozik. A zónában, illetve azon kívül eső településeken eltérőek a különböző komponensekre vonatkozó légszennyezettség határértékek. Új belépő szennyezőanyag-kibocsátó helyek működését nem vagy csak szigorú előírások betartásával engedélyezik.

E zónában 8 településen történik ülepedő por mérés (Oroszlány, Komárom, Tata, Lábatlan, Dorog, Esztergom, Almásfüzitő és Tatabánya). A vizsgált települések mindegyikénél történt már határérték túllépés. A monitor és RIV adatok elemzése alapján a szilárd anyag vonatkozásában terhelt területek lehatárolásra kerültek. Szállóporral, illetve szilárd anyaggal terhelt a zóna területének 46,04 %-a, a népesség 71,35 %-a (az adatok a zónalehatárolás módosítása előtti 32 településre vonatkoznak).

Habár az elmúlt évtizedben a légszennyező anyagok koncentrációi a vizsgált paramétereket tekintve összességében továbbra is javuló, illetve stagnáló tendenciát mutattak kisebb ingadozásokkal az automata mérőpontokkal rendelkező településeken, továbbra is egészségügyi kockázatot jelent a vegyes eredetű (közúti közlekedés, ipar, télen a lakossági fűtés) szálló por (PM10) gyakran magas koncentrációja különösen téli időszakokban (Dorogon folyamatosan az éves egészségügyi határérték közelében mozogtak a mért értékek, és a kitűnő besorolást egyik megyei település sem érte el). A másik kiemelő paramétercsoport a közlekedési eredetű nitrogén-oxidok koncentrációi voltak, amelyek esetében az éves határértékeket nem közelítette meg egy város éves átlaga sem, de kitűnő értéket sem mutattak. A többi vizsgált paraméter esetében általában minden település a kitűnő vagy ritkábban jó kategóriájú besorolást kapta. Ez azt is jelenti, hogy országos léptékben a szálló por kivételével a megyei városok szennyezettsége nem éri el például Budapest vagy a regionális nagyvárosok szennyezettségi szintjét.

A pernye és meddőhányók, vörösiszap tárolók kiporzásából adódó diffúz szennyezés folyamatosan csökkenő tendenciát mutat. Az almásfüzitői 7. sz. tározó szinte teljesen le van zárva, a neszmélyi 8. számú tározó porzásmentesítése érdekében a tározóból összegyűjtött csurgalékvizekkel öntöznék.

Az NKP-IV. szerint javasolt intézkedések főbb célterületenként:

Termelési és kommunális tevékenységekből eredő légszennyezés kibocsátás csökkentése:

- Energia előállításának korszerűsítése.
- Fogyasztó-oldali energiatakarékosság és energiahatékonyság javítása.
- Ipari és mezőgazdasági létesítmények technológiai korszerűsítése, légszennyezés kibocsátás csökkentése.
- Állattartásból és növénytermesztésből származó metánkibocsátás mérséklése.
- Az energetikai célú és a megkötési potenciál növelésére irányuló növénytermesztés támogatása.

Megújuló energiaforrások alkalmazása és elterjesztése:

- Nap- és szélenergia, valamint geotermikus energia alkalmazása,
- Egyéb biomassza-hasznosítás, a helyi célokra jelenleg használt gáz tüzelőanyag kiváltása helyi biomassza felhasználással, valamint párhuzamos fűtési rendszerek kialakítása

- Alternatív üzemanyag alkalmazása;
- Depóniagáz hasznosítása

Közlekedési eredetű szennyezőanyag-kibocsátások mérséklése:

- Tömegközlekedés fejlesztése;
- Regionális helyközi és elővárosi közlekedési rendszer fejlesztése;
- Az áruszállítás környezeti hatásainak mérséklése: környezetbarát közlekedési módok elterjedésének támogatása, az áruszállítás átcsoportosítása a nehéz tehergépjárművekről a vasútra;
- A járműállomány korszerűsítési ütemének felgyorsítása
- A közlekedési eredetű légszennyezés terhelés csökkentése a Tatai Kistérséget érintő alábbi útszakaszokon:
 - M1 autópálya: érintett települések: Tata, Kocs,
 - 1-es főút: érintett települések: Vértesszőlős, Tata, Szomód, Almásfüzitő
 - 10-es főút: érintett települések: Dunaalmás, Neszmély

Levegőszennyezettség mérő monitoring rendszer fejlesztése, köztájékoztatás:

- Levegőtisztaság-védelmi mérőhálózat és információs rendszer fejlesztése;
- Szemléletformálás, tájékoztatás (technológiaváltási, fogyasztási szokásokkal kapcsolatos feladatok)

Az NKP-IV. szerint javasolt intézkedések célcsoportonként:

Önkormányzatok:

- Szennyezett levegőjű településekre készült levegőminőségi tervek ütemezett végrehajtásában közreműködés (pl. helyi közlekedéssel, lakossági fűtéssel kapcsolatos intézkedések); szmogriadó tervek készítése, rendszeres felülvizsgálata és az új előírásoknak megfelelő módosítása;
- A lakosságot veszélyeztető levegőminőségi helyzet (szmogriadó) esetén a szükséges intézkedések megtétele (pl. gépjárműforgalom korlátozása), a lakosság folyamatos és hatékony tájékoztatása.
- A kerti hulladékok égetésének szabályozása.
- Parlagfű-mentesítéssel kapcsolatos feladatok végrehajtása, az ellene való védekezési kötelezettség elmulasztásának felderítése, a kapcsolódó hatósági intézkedések foganatosítása.
- A gépjármű mobilitási igények kezelése várostervezési, forgalomszervezési és szabályozási eszközök segítségével. A gyalogos és a kerékpáros közlekedés feltételeinek javítása (járda- és kerékpárút-építés, kerékpártárolás, -bérlet, -kölsönzés feltételeinek megteremtése, fejlesztése).

- A kis fajlagos szennyezőanyag kibocsátású tömegközlekedési járművek számának és arányának növelése.

Lakosság:

- Fűtésekszerűsítés, energiatakarékosságot célzó fejlesztések; háztartási tüzelőberendezések és kémények rendszeres karbantartása.
- Tisztább tüzelőanyagok használata.
- Az egyéni közlekedési szokások környezetbarát alakítása. Közösségi közlekedési eszközök és a nem motorizált közlekedési lehetőségek igénybevétele.
- Gépjárművek megfelelő műszaki állapotának fenntartása, javítása.
- A parlagfű elleni védekezés elvégzése és a parlagfű-mentes állapot fenntartása.

Civil szervezetek:

- Szerepvállalás a klímaváltozással kapcsolatos lakossági szemléletformálásban.
- Szerepvállalás a vállalati tanácsadásban, az együttműködések, hálózatok építésében, alacsony szén-dioxid kibocsátású termelés ösztönzésében.

7.3. Cselekvési terv

1. Ipartelepítésnél, új lakóterületek kialakításánál a természetes légcserélt légtisztító hatásának kihasználása és az uralkodó szélirány, mikroklíma javítási alapelvek figyelembe vétele;
2. A nyugati elkerülőút kiépítésének előkészítése;
3. Gépjárműforgalom visszaszorítása érdekében a tömegközlekedési eszközök (autóbuszok) használatának elősegítése, vasúti közlekedéshez P+R rendszer kialakítása, fejlesztése;
4. Az Agostyánba vezető kerékpárút mielőbbi megépítésének szorgalmazása
5. Az avar és kerti hulladék égetéséről szóló helyi rendeletben foglaltak betartatása;
6. A pollen koncentráció csökkentése érdekében az önkormányzati területek folyamatos parlagfű mentesítése;
7. A településen működő állattartás környezetvédelmi és állategészségügyi helyzetéről a hatósági állatorvostól beszámoló kérése, indokolt esetben (a legnagyobb környezeti hatást előidéző telepek vonatkozásában) környezetvédelmi felülvizsgálat kezdeményezése a környezetvédelmi hatóságánál;
8. Szállópor csökkentése érdekében az útfelújítások, az utak pormentesítésének folytatása, valamint az útmenti növényzet és zöldterület (parkok, fasorok, véderdősávok) növelése;

9. A településen a nem megfelelő tüzelőanyagot (pl. műanyagot, gumit, veszélyes anyagot) használók kiszűrése;
10. A Tatai távhőrendszer fejlesztése és lehetőség szerint új ellátási körzetek bevonása. A távhő vonzóbbá (és olcsóbbá) tétele érdekében a tatai karsztforrások geotermikus adottságait célszerű bevonni a távhő fejlesztésébe;
11. A városi klímastratégiában foglalt intézkedési terv végrehajtása;
12. Száraz nyári időszakban a nagyobb forgalmú utak és a szilárd burkolattal el nem látott utcák rendszeres (szükség esetén napi gyakoriságú) locsolása;
13. Autómentes Nap további évenkénti megszervezése, népszerűsítése;
14. A városi kerékpárút hálózat belvárosi szakaszának kiépítése, valamint a kerékpáros infrastruktúra (kerékpár-barát szálláshelyek, vasúti kerékpárszállítás bővítése, kerékpártárolók, útbaigazító táblarendszer stb.) fejlesztése;
15. A P+R rendszer fejlesztése (vasútállomásoknál);
16. Megújuló energiaforrások (napkollektorok, biomassza kazánok) elterjedésének elősegítése (környezetvédelmi alapból, helyi adórendeletben kedvezmények biztosításával);

8. ZAJ- ÉS REZGÉS ELLENI VÉDELEM

8.1. Helyzetelemzés

Tata zaj- és rezgésvédelmi helyzetét elsődlegesen a közúti gépjárműforgalomból eredő környezeti hatások határozzák meg.

A településre vonatkozó zajvédelmi követelményeket a zaj és rezgés elleni védelem egyes szabályairól szóló 284/2007. (X.29.) Korm. rendelet és a zaj- és rezgésterhelési határértékek megállapításáról szóló 27/2008. (XII.3) KVM-EüM együttes rendelet előírásai határozzák meg. A közlekedési eredetű zaj- és rezgésterhelés ellen védendő laza beépítésű kertvárosias lakóterületek és a különleges rekreációs terület megengedett zajterhelési határértékei a vonatkozó jogszabály szerint lakóutcától, átmenő forgalom nélküli kiszolgáló úttól származó zajra 55/45 dB nappal/éjjel értékek; gyűjtőúttól származó zajra 60/50 dB nappal/éjjel értékek. A vegyes területek esetén gyűjtőút mellett a megengedett zajterhelés határértékei 65/55 dB nappal/éjjel értékek. Az üzemi eredetű zaj- és rezgésterhelés ellen védendő laza beépítésű kertvárosias lakóterületek és a különleges rekreációs terület megengedett zajterhelési határértékei 50/40 dB nappal/éjjel értékek, a vegyes területek esetén 55/45 dB nappal/éjjel értékek.

Az 1. számú főút Tatát keletről elkerülő nyomvonalának koncepciójának elvetésével a várost terhelő igen jelentős gépjárműforgalommal (sőt annak további növekedésével) még hosszú

távon számolni kell. A Tatát érintő közutak forgalma az elmúlt 15 évben több, mint 70%-kal nőtt. Ez ugyan kevesebb, mint az 1995-2010 közötti 100%-ot meghaladó növekmény, de jól látszik, hogy forgalmi növekedéssel még a jövőben is nagy mértékben számolni kell. A gépjármű forgalom erősödésével pedig a város zajvédelmi helyzetében is jelentős mértékű romlással kell számolni.

Közút	Átlagos napi forgalom 2000-ben [E/nap]	Átlagos napi forgalom 2015-ben [E/nap]
M1 autópálya (Tata-Remeteség)	27.714	64.965
1-es főút (Körforgalom)	15.039	16.238
8119. út (Május 1. út)	13.169	15.154
8139. út (Komáromi út)	4.025	6.307
1128. út (Agostyáni út)	1.022	1.443
Növekedés átlagos volumene		+ 71%

A Tatát érintő főbb közutak forgalmi terhelése 2000-2015 között

A Tatát nyugatról elkerülő tehermentesítő út jövőbeni kiépülése várhatóan nem hoz olyan mértékű terheléscsökkenést a belvárosban, mint az eredtileg tervezett keleti elkerülő út. Az új (nyugati) koncepció alapvetően Tatabánya nyugati ipari övezetének fejlesztését szolgálja alapvetően, de Tata tehermentesítésében nem lesz olyan hozadéka, mint az 1-es főút Tatát keletről elkerülő változata esetében.

Az M1 autópálya remeteségpusztai szakaszának zajterhelését csökkentő zajvédőfal tervei elkészültek, de a kivitelezése még várat magára, holott az nagy jelentőséggel bírna mind a remeteségpusztai golfcentrum, mind a Fácánoskert lakóövezete, mind pedig a remetségi üdülő övezet terhelés csökkentésében.

A Budapest-Hegyeshalom vasúti fővonal okozta zaj- és rezgésterhelés – a mintegy két évtizede létező zajvédő falak révén – már kevésbé terhelő Kertváros lakóövezeti tekintetében, de keleties légáramlatok, szelek idején akár a város távolabbi lakóterületei esetében is határérték-túllépést idézhet elő.

A térséget érintő jelentős, előkészítés alatt álló közlekedési beruházásai az M1 autópálya Budapest-Győr közötti szakaszának 2x3 sávossá bővítése, valamint a Budapest-Hegyeshalom vasútvonal Biatorbágy-Tata közötti rekonstrukciója. Ezen tervezett beruházások Tata zajvédelmi helyzetét is befolyásolják, ezért indokolt ezen beruházások szorgalmazása.

Zajos (lakossági panaszt kiváltó) ipari üzemről Tatán nincs tudomásunk, de a Komárom-Esztergom Megyei Kormányhivatal (korábban: az Észak-Dunántúli Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség) kimutatásai szerint sem történt az utóbbi években határérték-túllépés illetve bírságkivetés. Az önkormányzat zaj- és rezgésvédelemre vonatkozó helyi rendelete több-kevesebb sikerrel betartható.

8.2. Nemzeti és megyei keretek

A 4. Nemzeti Környezetvédelmi Program (2014-2020) az alábbi főbb intézkedéseket határozza meg az önkormányzatok számára:

- A 100 000 főnél népesebb városokra 2017. március 30-ig a stratégiai zajtérképek, 2018. április 18-ig az intézkedési tervek felülvizsgálata. Az intézkedési tervek megvalósítása elsősorban azokon a sűrűn lakott területeken, ahol az egész napra számított átlagos zajterhelés (Lden) meghaladja a 73 dB, az éjszakai pedig a 65 dB mértéket.
- Zajcsökkentést célzó intézkedések megtétele a 100 000 főnél kisebb népességű településeken.
- A helyi zajvédelmi szabályok megállapítása (pl. csendes övezet, illetve zajvédelmi szempontból fokozottan védett terület kijelölése).
- A helyi lakosság tájékoztatása, szemléletformálása.
- Terület- és településrendezési tervek kialakítása során a zajvédelmi szempontok figyelembe vétele.

Komárom-Esztergom megye III. Környezetvédelmi Programja (2014-2020) szerint zajvédelmi létesítményekkel, vagy forgalomtechnikai eszközökkel csökkentendő közlekedési zajterhelés az 1-es főút mentén illetve a 11-es és 10-es utak menti településeken.

8.3. Cselekvési terv

1. A városban működő telephelyek és zeneszolgáltató vendéglátó egységek zajkibocsátásának rendszeres figyelemmel kísérése;
2. Az M1 autópálya remeteségszakai szakaszához tervezett zajvédő fal mielőbbi megépítésének szorgalmazása;
3. A városon átvezető közutak gépjárműforgalmának lehetőség szerinti mérséklése érdekében a közösségi közlekedési formák (autóbusz, vasút) népszerűsítése, korszerűsítésük, vonzóbbá tétele (Autómentes Nap további megszervezése, P+R rendszer fejlesztése, a tatai és tóvároskerti vasútállomások környezetében parkolóhely fejlesztés, forgalomcsillapítás, sebességkorlátozás további helyszíneken);
4. Az Által-ér völgyi kerékpárút rendszer városközponton átvezető szakaszának mielőbbi kiépítése (az Öreg-tó és a Fényes fasor között). További kerékpárutak, kölcsönző és szervízpontok, pihenőhelyek kialakítása a városi kerékpárutak mentén;
5. A Biatorbágy-Tata vasútvonal felújítása esetén a zajvédelmi határértékek teljesülésének körültekintő ellenőrzése;
6. A zajos létesítmények (kompresszorok, klímaberendezések, egyes üzemi létesítmények) környezetében visszatérő zajszintmérések végeztetése;
7. Kerékpárutak és kerékpáros közlekedést kiszolgáló infrastruktúra (tárolók, útbaigazító táblák) elősegítése;

8. A területhasználat módosítása, új tevékenységek és építmények engedélyezése előtt a környezeti zajterhelés várható módosulásának vizsgálata;

9. ENERGIAGAZDÁLKODÁS

9.1. Helyzetelemzés

Az EU 2020-ra irányozta elő a megújuló energiaforrások 20%-os átlagos részesedését az energiatermelésben, ennek fényében mondhatjuk, hogy Németország az élen jár ebben a kérdésben, hiszen 2017-ben a szükségleteik felét fedezték így, de rengeteg napelemet és szél erőművet telepített már Hollandia, Belgium és Nagy-Britannia is. A REN21 című globális megújulóenergia-jelentés összegző adatai szerint a világban 48 százalékkal több napenergia-kapacitás épült ki 2016-ban, mint az azt megelőző évben.

Az energiagazdálkodás mind a környezeti vonatkozásai miatt, mind pedig költségkihatásainál fogva nagy hangsúlyt kap Tata gazdálkodásában is.

Az önkormányzati intézmények működtetése és a közvilágítás fenntartása jelentős kiadást képvisel a költségvetésben, ami szükségessé teszi a költségcsökkentő intézkedések megtételét és a megújuló energiaforrások lehetőség szerinti alkalmazását.

A 2015-ben létesített napelempark a Kőkúti Általános Iskola tetőzetén.

Az elmúlt években több önkormányzati intézményben is átfogó fűtőkorszerűsítésre és hőszigetelésre került sor. A Kőkúti Általános Iskola tetején kialakított 50 kW teljesítményű napelempark az intézmény csaknem teljes energiaszükségletét biztosítja.

Tervezés alatt van egy napelempark a Fényes-fürdő mellett, sőt a Fényesen hőszivattyús hőhasznosítás is terve van.

A Mirelta Naperőmű Kft. 2016-ban 500 kW teljesítményű napelemparkot hozott létre, ahol a napenergiából előállított elektromos áram lakossági és ipari igényeket elégíthet ki.

Napelempark a Mirelta Naperőmű Kft-nél

a városban lévő 3304 lámpatestnek 2015-ben több mint a felét sikerült megújítani, a legforgalmasabb tatai utakon és csomópontokon most már LED-es közvilágítás működik. A Május 1. és a Bacsó Béla utakon eddig 145 lámpatestet cseréltek le 75 W-os LED-es izzókra, ennek köszönhetően éves szinten másfél millió forintot takarít meg a város, amit újabb fejlesztésekre lehet fordítani. Az új lámpák kellemesebb fényerővel rendelkeznek, jobb láthatási körülményeket biztosítanak, erősebbek, ugyanakkor energiatakarékosak is. A Tópart sétányon a Pötörke- malomtól az Építők parkjáig új hálózat épült ki, 47 db LED- es lámpatesttel.

Tata helyi adópolitikájában érdemes volna bevezetni olyan újszerű elemeket, amelyek révén a megújuló energiaforrásokat alkalmazó ingatlantulajdonosok jelképes adókedvezményben részesülnének. Ezzel is kifejezhetné az önkormányzat, hogy fontosnak tartja a megújuló energiaforrások alkalmazását, ezáltal a város energiaigényének optimális szinten tartását és a tiszta levegőt, egészséget, a környezet megóvását.

9.2. Nemzeti és megyei keretek

A **4. Nemzeti Környezetvédelmi Programban (2014-2020)** foglaltak szerint a hazai energiagazdálkodás átfogó keretét a “Nemzeti Energiastratégia 2030” jelenti, amely célként fogalmazza meg az energiatakarékosság és energiahatékonyság növelését. A részletes célokat és feladatokat a Nemzeti Energhatékonsági Cselekvési Terv és a Megújuló Energia Hasznosítási Cselekvési Terv tartalmazza. Az Energhatékonsági Irányelv⁷ a tagállamok számára egy közös keretrendszert hozott létre annak érdekében, hogy európai uniós szinten a közös célkitűzés, azaz 2020-ig a 20%-os energiahatékonyság elérése teljesüljön.

A dokumentum 2020-ig a megújuló energiaforrások részarányának 14,65%-ra növelését és 10%-os teljes energiamegtakarítás elérését irányozza elő a környezeti szempontok figyelembevételével. Ennek érdekében az alábbi fontosabb (önkormányzati illetve lakossági körbe sorolható) intézkedéseket javasolja:

- Középületek, közintézmények energiatakarékos működtetése, energiahatékonyságának javítása (fűtési, hűtési és világítási rendszerek modernizálása, tanúsítása, épületszigetelés).
- Helyi megújuló energiaforrások (biomassza, biogáz, földhő, nap- és szélenergia) lehetőség szerinti, decentralizált felhasználása a környezeti szempontok figyelembevételével.
- Háztartások energiatakarékos működtetése, energiahatékonyságának javítása (pl. fűtési, hűtési és világítási megoldások korszerűsítése, háztartási gépek modernizálása és okszerű használata, épületszigetelés).
- Életvitelben és fogyasztási szokásokon belül is megjelenő energiatudatos gondolkodás kialakítása, alkalmazása.
- Az önkormányzati infrastruktúra, illetve épületállomány energia-hatékonyság központú rehabilitációja, ideértve egyebek között a villamos energiaszolgáltató rendszerek és a közvilágítás korszerűsítését, elavult kazánházak felújítását, illetve az épületek hőszigetelésének javítását.

Komárom-Esztergom megye III. Környezetvédelmi Programja (2014-2020) szerint a megújuló energiák hasznosítása tekintetében Tata külterülete a Komárom-Esztergom megye kisalföldi részein preferálható szélenergia vonatkozásában kevésbé jöhet szóba, hiszen külterületének jelentős része természetvédelem alatt áll (Gerecsei TK) és a NATURA 2000 hálózat különleges madárvédelmi (SPA) és természetmegőrzési (SCI) területei sem teszik lehetővé nagyteljesítményű és nagy oszlopmagasságú (60-150 méter) szélerőművek felállítását (a nemzetközi természetvédelmi jelentőséggel bíró tatai Öreg-tó révén itt sűrűsödnek, futnak össze a madárvonulás regionális-kontinentális útvonalai). Kis teljesítményű szélkerekek természetesen elhelyezhetők a kevésbé érzékeny külterületeken, előzetes tájképi és természetvédelmi vizsgálatok függvényében.

9.3. Cselekvési terv

1. A megújuló energiaforrások önkormányzati, gazdálkodói és lakossági körben történő elterjesztésének elősegítése (pl. napkollektor, napelemek, kis teljesítményű szélkerék, hőszivattyú alkalmazása, kandalló építése és energiatakarékos kazánok alkalmazása), ennek érdekében a helyi adórendeletben – építményadóban – jelképes ösztönző rendszer alkalmazása, a környezetvédelmi alaphoz ilyen ablak létesítése;

Minden bizonnyal szűk réteget érintene e kedvezmény, de mégis jelképes értékkel, elvi jelentőséggel bírna Tata ilyenirányú kezdeményezése (Magyarországon van már példa biodízel üzemű gépkocsik esetében gépjárműadó-kedvezményre).

2. Az állami támogatások igénybe vételével az önkormányzati intézmények és épületek tekintetében további korszerűsítések végrehajtása;
3. A közvilágítási rendszer további korszerűsítése még energiatakarékosabb módszerekkel. A tóparti közvilágítás további fejlesztése esetén a madárvédelmi szempontok messzemenő figyelembe vétele (fényszennyezés minimalizálása);
4. Törekedni szükséges az alacsony feszültségű elektromos légvezetékek lehetőség szerint minél több szakaszon történő kiváltására, földbe helyezésére (az új lakótelkek kialakításánál mindenképpen). Ez nem csupán településképi, hanem madárvédelmi szempontból is kívánatos (a "Tatai Öreg-tó" Natura 2000 madárvédelmi terület és a Ramsari terület környezetében különösen).
5. Meg kell vizsgálni a tatai távfűtési rendszer potenciális bővítési lehetőségeit. A távhő versenyképessé tétele érdekében a langyos karsztforrások nyújtotta geotermikus energia kihasználását a következő években célszerű előkészíteni;
6. A távhő versenyképességének elősegítése érdekében a város meghatározott területein távhő számára preferált körzetek kijelölése;
7. Aktív közreműködés a Tatai medence biomassza előállító és hasznosító rendszerének kialakításában, a tatai távhőrendszer helyi-térségi beszállítási lehetőségeinek megteremtése érdekében;
8. Megújuló energiaforrások (napkollektorok, biomassza kazánok) elterjedésének elősegítése (környezetvédelmi alaphoz)

10. BIOLÓGIAI SOKFÉLESÉG MEGŐRZÉSE, TERMÉSZET- ÉS TÁJVÉDELME

10.1. Helyzetelemzés

Tata joggal tekinthető Komárom-Esztergom megye „természetvédelmi fellegetvárának”. Ezt indokolja nemzetközi, országos és helyi jelentőségű védett természeti területeinek sokasága, patinája, ezt erősítik a védett területek feltárására, bemutatására létesített tanúösvények, és ezt erősíti a civil természetvédő mozgalmak Tatahoz fűződő történelmi gyökerei is.

Réti-8. tó a rehabilitációt követően

Az elmúlt években számos helyszínen került sor vizes élőhely rehabilitációra, így 2009-2012 között 5 hektáros vizes élőhely létesült a tatai Öreg-tó Tófarok rehabilitáció keretében. Ugyancsak ennek jegyében alakítottak ki 2 km hosszúságban természetes fövényes partot az Öreg-tó keleti partján. 2015-ben valósult meg a Réti-8. tó rehabilitációja, így a hosszú éveken át szárazon, elgyomosodva álló 30 hektáros tómeder helyén ismét jól működő vizes élőhely jött létre. Ugyancsak 2015-ben került kialakításra az Angolkertben az egykori Tükör-forrás tómedre, mely a védett területen belül egyre inkább meghatározó vizes élőhellyé válik. A helyreállított vizes élőhelyek sorát bővíti 2016-tól a Fényes-fürdő Grófi-tava. A meder agyagaplanjának eltávolításával és az évtizedekig lebotonozott partok természetessé tételével ma már ismét a Ramsari-területhez méltó természetközeli állapotú forrástóként szolgálja a fürdözést is.

Tata **helyi, országos és nemzetközi jelentőségű természetvédelmi területei** Komárom-Esztergom megyei léptékben is kiemelkedő volument képviselnek. A város közigazgatási területén 1050 hektár helyi jelentőségű természetvédelmi terület, 454 hektár országos jelentőségű védett terület és 1684 ha Natura 2000 terület található (ez utóbbi részben átfed a helyi védettségű területekkel).

Tata **helyi természetvédelmi rendelete** számos tekintetben példamutató, ám egy 2017-es rendeletmódosítás hatályon kívül helyezte a rendelet azon pontját, amely a védett területek egyes övezeti határainak és azok nagyságának módosítási tilalmát írta elő. Ez valamelyest visszalépést jelent, de tény, hogy bizonyos helyzetekben nem életszerű ez a merev szabályozás.

Védett terület megnevezése	Természeti övezet	Kezelési övezet	Védő övezet	Összes terület [ha, m ²]
Tatai Öreg-tó Természetvédelmi Terület	59,0049	484,9674	88,1332	632,1055
8-as Réti-tó és Réti-tavak környéke TT.	16,1764	94,7869	--	110,9633
Fényes-patak menti rétek TT.	24,9264	25,8449	84,2503	135,0216
Angolkert TT.	3,6604	38,5922	28,1397	70,3923

Fényes-fürdő TT.	6,0741	1,9449	18,3453	26,3643
Kálvária-domb TT	--	4,8675	1,3657	6,2332
Agostyáni Tojás-hegy TT.	--	4,0619	--	4,0619
Árendás-patak völgye TT	9,6536	18,3368	--	27,9904
Dióspuszta Kastélypark TT.	--	14,0219	23,4198	37,4417
Összesen	119,4958	687,4244	243,6540	1050,5742

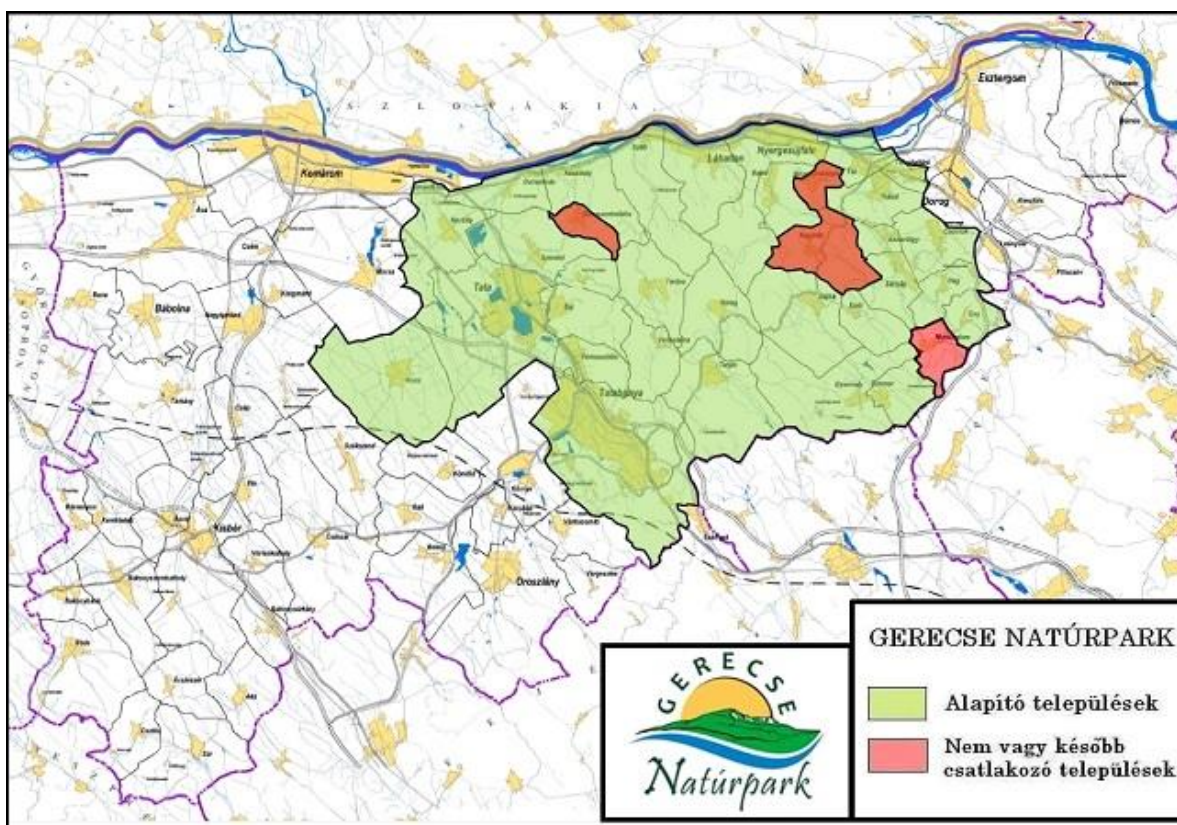
Tata Város Önkormányzat Képviselő-testületének a telekadóról szóló 14/2014.(VI.2.) önkormányzati rendeletének 3.§ e) pontja szerint „a Duna- Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság működési területén található kiemelt jelentőségű természetmegőrzési- és különleges madárvédelmi terület adóköteles területének 50%-a” **adómentességet** élvez. Bár nagy területek tartoznak a különleges madárvédelmi és természetmegőrzési területekhez, e kedvezmény a valóságban nem érint sok telket. Ennél fogva a rendelkezésnek inkább elvi jelentősége van és mindenképpen előremutató. Hasonló kedvezmény még számos vonatkozásban javasolható a különböző adónemek tekintetében.

Tatán az elmúlt években több **tanösvény** is létesült, amelyek révén a város nemcsak a természetvédelemnek, hanem a zöldturizmusnak is igazi fellegetvára vált. A 2015-ös esztendő komoly előrelépést hozott, hiszen ezévben létesült a 7 km hosszú Által-ér völgyi kerékpárút mentén egy tanösvény. Ugyancsak ekkor épült ki a 2,6 km hosszú Réti-tó Tanösvény is, de több városi sétaút is ekkor létesült, így pl. az Angolkertben lévő és az Öreg-tó körüli is. Az 1958 óta országos védettségű Kálvária-domb 1976 óta áll nyitva a nagyközönség előtt és 2016-ban jelentős rekonstrukción, feltisztításon esett át.

A Fényes Tanösvény a régió legnépszerűbb tanösvénye, évente több, mint 40 ezer látogató keresi fel

2013-ban Tata alapító tagságával megalakult a **Gerecse Natúrpark**, mely 29 település területét érinti.

A Gerecse Natúrpark létesítésének alapvető célja, hogy a Gerecse hegység és az ahhoz csatlakozó peremterületeken (Dunavölgy, Által-ér völgye, kislalföldi löszvidék, Keleti-Gerecse) elősegítse a fenntartható és értékőrző tájhasználati formákat, egységes arculatot és marketing támogatást teremtsen a tájra jellemző helyi termékekhez és szolgáltatásokhoz, valamint a környezeti nevelés, oktatás eszközeivel is járuljon hozzá a természeti és kulturális értékek, a hagyományok megőrzéséhez. A natúrparki székhelye Tatán van és munkaszervezeti feladatait az Által-ér Szövetség látja el.

Tata természetvédelem iránti társadalmi elkötelezettségét is jól szemlélteti az az összefogás, amely révén az „Év Fája” vetélkedőn az Öreg-tó partján álló 230 esztendő Nagy Platán – egy jól szervezett internetes akció keretében – 2014-ben elnyerte az országos első helyezett címet és az európai versengésben (53.487 szavazattal) a 2. helyezést érte el.

Ugyancsak a természetvédelem mozgósító erejét bizonyítja, hogy a 2001 óta megrendezett **Tatai Vadlúd Sokadalom** az ország legnagyobb természetvédelmi fesztiváljává nőtte ki magát a maga 15-20 ezer fős látogatószámával.

A természetvédelem társadalmi megítélésének erősítése és a lakosság tudatosságának fejlesztése érdekében megfontolandó Tatán egy olyan városi „**Fecske Programot**” indítani, amely mind a családi ház tulajdonosok, mind az iparosított technológiával épült társasházak lakói, mind pedig a gazdasági szervezetek körében tudná népszerűsíteni a fecskebarát megoldásokat. Tekintettel arra, hogy az elmúlt 30 év alatt Tata fecskeállománya alig harmadára csökkent, olyan lakásfelújítási módokat, hőszigetelési technológiákat, üzemeltetési gyakorlatot célszerű ösztönözni, amely képes megállítani Tata egykor jelentős fecskeállományának további megfogyatkozását, sőt akár ismételt megerősödését is

szolgálhatja. Sajnos a lakosság nem kis része ellenzi, ellehetetleníti a molnárfecskék illetve füstí fecskék megtelepedését és számos üzemben sem tűrik meg az épületzugokban, ereszek alatt, ablakmélyedésekben fészket építő madarakat. Pedig a fecskék rendkívül sok rovar (legyet, szúnyogot stb.) fogyasztanak, ezzel is hozzájárulva a város élhetőbbé tételéhez és fenntarthatóságához.

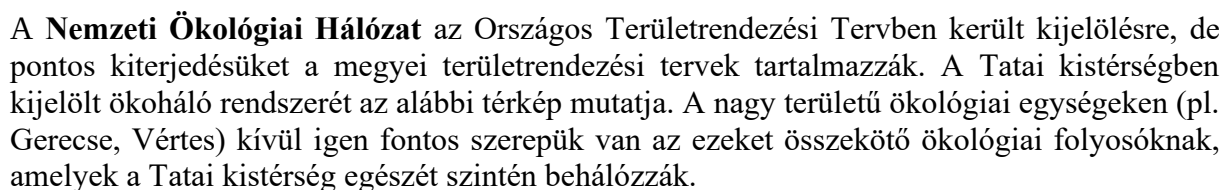
Az elmúlt 3 évtized során Tata fecskeállományának 70%-a kipusztult. Fészkelésük elősegítése nemcsak természetvédelmi előnyökkel járhat, hanem a lakosság zöld szemléletének, környezeti tudatosságának erősítéséhez is

10.2. Nemzeti és megyei keretek

A 4. Nemzeti Környezetvédelmi Programban (2014-2020) foglaltak szerint a természet- és tájvédelem vonatkozásában az alábbiakat irányozza elő az önkormányzatok illetve társadalmi és gazdasági szereplők tekintetében:

- A tervezett, illetve szükségessé váló helyi védetté nyilvánítási eljárások lefolytatása;
- A Natura 2000 fenntartási tervekben lévő gazdálkodási és területhasználati ajánlások figyelembevétele;
- A megyei területi tervekben a természet- és tájvédelmi szempontok érvényesítése;
- Részvétel az egyedi tájértékek kataszterezésében és megőrzésében;
- Együttműködés a helyi gazdálkodókkal a tájvédelmi célok megvalósításában;
- Az inváziós növény- és állatfajok terjedésének megelőzése, visszaszorítása.

Komárom-Esztergom megye
IV. Környezetvédelmi Program 2014-2020

Ugyancsak a természeti védettség egyik lényeges, európai léptékű kategóriáját jelenti a **Natura 2000** közösségi jelentőségű természetmegőrzési és madárvédelmi területeinek rendszere, amelyeket az Európai Unió élőhelyvédelmi és madárvédelmi irányelvei alapján jelöltek ki Magyarországon is 2004-ben. Magyarország egyedülálló jelentőségét mutatja, hogy az uniós irányelvek alapján az ország területének mintegy harmadát kellett besorolni a Natura 2000 rendszerébe.

Komárom-Esztergom megye III. Környezetvédelmi Programja (2014-2020) szerint javasolt teendők, melyek teljesen vagy részben önkormányzati felelősségi körbe sorolhatók:

- A Gerecse Natúrpark tájkarakterének megőrzése, szolgáltatásainak fejlesztése;
- A természeti és környezeti értékek bemutatását szolgáló fejlesztések, programok megvalósítása, lehetőség szerint életciklus-csoportok szerint differenciálva, az erdei óvoda és iskola intézmények, valamint a természet- és Környezetvédelmi oktatóközpontok szerepének erősítése ezen tevékenységekben;
- A falusi és vidéki szálláshelyek ökoturisztikai igényeknek megfelelő fejlesztése, speciális ökoszálláshelyek kialakítása. Vendéglátóhelyek környezet- és egészségtudatos szempontok szerinti fejlesztése;
- Környezetbarát- és tömegközlekedési módok használatának ösztönzése, elősegítése;
- Hagyományos és helyi termékek előállítása, márkatermékként való terjesztése, helyi sajátosságokhoz igazodó rendezvénykínálat fejlesztése (pl. környezetbarát gazdálkodást bemutató programok), komplex szolgáltatás-csomagok kialakítása a különböző célcsoportoknak;
- Közönségkapcsolatok fejlesztése (sajtcikk, tévéműsor, könyv stb.), korszerű informatikai és kommunikációs eszközökre épülő tájékoztató, látogatói információs hálózat kialakítása és működtetése;
- Irányelvek és etikai kódexek kialakítása, terjesztése a helyi értékek megőrzése érdekében;
- Öko-szemléletű minőségbiztosítási rendszer kiépítése, nemzeti parki termékek körének bővítése, natúrparki termékek rendszerének bevezetése.

10.3. Cselekvési terv

A legfontosabb teendők az alábbiak:

1. Néhány helyi védettségű terület állapotában (az 1992-es védetté nyilvánítás óta) jelentős változások történtek, ami indokolttá tenné átfogó felmérésüket és a hiányzó kezelési tervek elkészítését vagy netán aktualizálását (pl. a Fényes Tanösvény jelentős látogatottsága akár külön arra vonatkozó kezelési terv elkészítését is szükségessé teszi, mert egyre markánsabban látható a turizmus okozta hatások a védett terület állapotán);
2. A védetté nyilvánított területek, értékek (védett fák!) táblával való megjelölése, a hiányzó esetekben az ingatlannyilvántartásba való bejegyeztetés kezdeményezése;

3. További élőhelyrekonstrukciók előkészítése, végrehajtása (Réti-tavak II. ütem, Öreg-tó II. ütem, Cseke-tó kotrása és a tóvégi vizes élőhely, Szent-Tamás-forrás rehabilitációja);
4. A várost behálózó vízfolyások ökológiai szemléletű rendezése, renaturalizációja (Malom-patak teljes hosszában, Kismosó és Kosréti-vízfolyás, Szent-Tamás-vízfolyás az Öreg-tóig);
5. Egyedi tájértékek kataszterezése;
6. Természeti értékeket ismertető kiadvány(ok) megjelentetése;
7. Természetvédelmi információs rendszerek fenntartása és fejlesztése;
8. Szemléletformálás további elősegítése az óvodákban, iskolákban a Környezetvédelmi Alap segítségével;
9. A Gerecse Natúrpark szolgáltatásainak és szervezetrendszerének elősegítése, www.gerecsenaturpark.eu Gerecse Natúrpark menüpont létrehozása a város honlapján, natúrparki információs pontok létesítésének támogatása;
10. Az Öreg-tó rehabilitáció II. ütemének előkészítése (tókotrás, délkeleti öböl helyreállítása, nyugati szigetek rekonstrukciója, zátonyrendszer kialakítása, parkolók, strandok helyreállítása)
11. Természeti értékek monitoringja, további feltáró vizsgálatok, kutatások folytatása (környezetvédelmi alapból);
12. Új természetvédelmi kezelési terv elkészítése az Öreg-tóra;
13. A nagy aggófű termőhelyének (Fényes lakópark mögött) átfogó rekonstrukciója (vízháztartás, gyeprekonstrukció, cserjeírtás);
14. A városökológiai programban foglaltak következetes végrehajtása;
15. Az Öreg-tó melletti remeteségi parkoló rendezése (vízelvezetés, murvás parkoló, korlátok, mobil WC);
16. Védett területeken található kisebb illegális hulladéklerakók felszámolása;
17. További egyedi tájértékek védetté nyilvánítása (Vasútállomás melletti hársfa, Fényes fasori vadkörtefa stb.);
18. Társadalmi Természetvédelmi Kerekasztal évenkénti összehívása;
19. Környezeti nevelés elősegítése a város oktatási-nevelési intézményeiben;
20. Tata barlangjainak, forrásainak táblával történő megjelölése;
21. Fasorok, utcafásítások számának növelése, meglévők fenntartása, pótlása;
22. A városi erdőterületek üzemterv szerinti kezelése;
23. A parlagfűvel, egyéb allergén illetve özöngyomokkal fertőzött területek rendszeres kaszálása;